

SCHAPEN ZONDER HERDER

DOOR
K. ALBERS



Hk.p.

NIJCKERK
G. F. CALLENBACH

SCHAPEN ZONDER HERDER

DOOR K. ALBERS



MET TEEKENINGEN VAN HENK POEDER

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

Dreigende zorgen

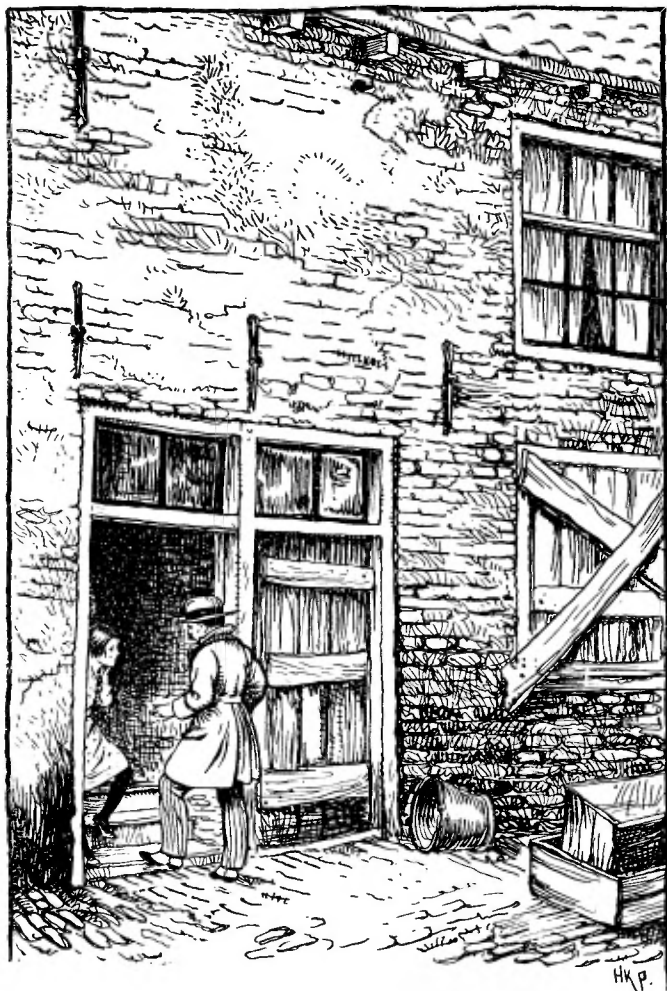
„Wàt zeg je! Twee kwartjes? Geen sprake van! Wat denk je wel! Dat je hier voor niets kan wonen? 't Is nu mooi genoeg geweest. De vorige week geen huur — en er staat nog een week — en wou je me nu afschepen met twee kwartjes? Nee hoor — één gulden vijf en twintig — en anders stuur ik jullie den deurwaarder.”

Hard en koud klonken de woorden op in de stilte van de kleine binnenplaats.

Op de tweede verdieping werd voorzichtig een raam opengeschoven en het nieuwsgierige gezicht van een buurvrouw kwam te zien. O, dat dacht ze wel. 't Was de huisbaas. Bij Breemer, aan den overkant van de plaats, konden ze zeker weer niet betalen. Nu, dat was niets te verwonderen. Waar die menschen den laatsten tijd nog van leefden, dat was gewoon een raadsel. „Steun trekken” deden ze niet en wat de man verdiende met het venten van die koperen snuisterijtjes — wel, wat kon dàt wezen! En dan zoo'n slungel van een jongen in huis, die meer luierde, dan dat hij werkte — die bracht ook al niets in.

Nee, 't was niet te verwonderen, dat de huur er bij inschoot.

Tegen wie zou de huisbaas zoo tekeer gaan? Toch



niet tegen Lena, dat arme kind? Ja toch — kijk maar — je kon net een tipje van haar jurk zien. Ze stond beneden aan de trap.

Gunst — hoe kon die man zoo uitvaren tegen dat teere ding. Dat kon je toch nog wel een beetje anders zeggen!

Nu was het even stil. Ze antwoordde er zeker wat op. Maar direct daarop weer die luide stem: „Ja, daar heb ik allemaal niet mee te maken. Als je wilt wonen, dan moet je betalen en anders ga je d'r uit. Begrepen? Wat heb ik aan al die praatjes. 't Is nu basta! Volgende week krijg ik de huur mèt nog vijf en zeventig cent, die je nu tekort komt en anders”

De zin werd niet afgemaakt, maar een handbeweging zei duidelijk genoeg wat de bedoeling was.

Dan een paar harde stappen de binnenplaats over, het gangetje door, — en 't werd weer stil.

Langzaam schoffelde bij Breemer iemand de steile trap op — de kamerdeur klepte dicht. Buurvrouw schoof het raam neer. Er viel niets meer af te luisteren. Alles was weer zooals daareven, voordat de huiseigenaar kwam. Alles?

In het kleine donkere kamertje, waar Breemer woont, is nu verdriet.

De ellebogen steunend op de vervelooze tafel, zit een tenger meisje op een stoel zonder leuning. Haar gezicht houdt ze verborgen in de handen — de schouders schokken. En probeert ze eerst nog, haar snikken te onderdrukken, — het lukt haar niet. 't Hoeft immers ook niet. Niemand, die haar hoort. Ze is alleen, alleen met haar verdriet. De tranen maken haar gezicht en handen nat; ze rollen tusschen de vingers door en onder het snikken klaagt ze: „o moeder, o moeder.”

Maar moeder komt niet om haar te troosten. Moeder kàn niet komen. Ze is gestorven, nu al een paar maanden

geleden. Dat was het begin van al haar verdriet en zorg.

't Is pas een paar maanden geleden, maar het schijnt haar al veel langer toe. Wat een verschil tusschen toen en nu!

Zeker, ze hadden het toen óók niet „breed” gehad. Vader verdiende niet veel met zijn negotie. Maar moeder ging drie dagen per week uit werken en zij, Lena, was loopmeisje bij de strijkinrichting op den hoek van de Prinsengracht. Met elkaar hadden ze genoeg verdiend om van te leven. Jakob, haar broer, was al een jaar eerder van school gekomen en had bij een drukkerij een betrekking als fietsjongen gekregen. Zoo kon moeder wel rondkomen.

Ze woonden wel in dezelfde kleine woning, maar wat was het toen veel gezelliger! Als ze thuis kwam van haar werk stond de thee vaak al klaar op het lichtje. Dan dronken ze knus een kopje thee in het schemerdonker. Vader zei nooit veel, maar Marietje, het jongste zusje, des te meer en dan hadden ze allemaal schik om het gebabbel van het kleine, vroolijke ding.

Maar toen was het opeens gekomen.

Zonder dat iemand er op voorbereid was.

Op een warmen dag in Juli kwam een buurmeisje de strijkinrichting binnenloopen met de boodschap, „dat Lena dadelijk thuis moest komen, want dat haar moeder niet goed was.” Wat een schrik gaf dat! Zoo hard ze kon was ze naar huis gehold, maar moeder had ze daar niet gevonden. Alleen een paar buurvrouwen en vader.

Bij stukjes en brokjes kreeg ze het te en te hooren. Moeder was op straat in elkaar gezakt. De auto van den Geneeskundigen Dienst had haar naar het gasthuis gebracht, maar bij aankomst bleek ze al te zijn overleden. „Een hartverlamming,” had de dokter gezegd.

Dien dag en de daaropvolgende dagen zou ze nooit vergeten. Ze hadden moeder uit het gasthuis begraven en ze was met vader en Jakob naar het kerkhof geweest.

O, daar *wilde* ze niet meer aan denken, en toch *moest* ze er zoo *vaak* aan denken. En telkens als ze er aan dacht, kwam het verdriet weer boven en sprongen de tranen haar in de oogen.

De praatjes van de buurvrouwen konden haar niet troosten, en Hem, die het alleen zou kunnen, kende ze niet. Niemand had haar ooit verteld van den Heiland. Nog nooit had ze gehoord Zijn vriendelijke woorden: „Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven.”

Nu huilde ze weer. En 't was wèl om moeder, die er niet meer was, maar ook om dat andere, wat zooeven de huisbaas gezegd had.

Ze rilde, als ze dacht aan dat norsche, onvriendelijke gezicht. Ze was altijd al bang geweest voor dien man. Toen moeder leefde óók al. Dat hoekige gezicht met die stekende oogen en die neerhangende, zware snor — en dan die stem, die altijd ruzie-achtig klonk

Zoo kwaad als vanmorgen had ze hem nooit gezien. Ze had wel verwacht, dat hij boos zou zijn. 't Wàs ook akelig, dat ze hem niet betalen kon. Maar na moeders dood waren ze ook opeens zoo'n groot deel van de verdiensten kwijtgeraakt. Wat vader thuisbracht was nooit veel. En Jakob — och, die jongen! Bij de drukkerij was hij ontslagen; hij was brutaal en daarbij veel te langzaam. Daarna had hij wel drie andere bazen gehad, maar nergens hield hij het lang uit. Nu was hij al weer twee weken zonder werk. Wat hielp het, of vader al op hem raasde? Hij trok er zich niets van aan.

Nu moesten ze leven van wat vader verdiende met het verkoopen van die koperen dingetjes. En dat weinige hadden ze hard noodig gehad om voedsel te koopen — de huur hadden ze al een paar maal niet kunnen betalen. Nu had ze met moeite twee kwartjes bij elkaar gekregen; gelukkig had vader Zaterdagavond nogal wat verkocht.

Hoe 't nu verder gaan moest, — Lena wist het niet. 't Was haar een raadsel, hoe ze vóór Maandag al dat geld bij elkaar moest krijgen: twee gulden

Wacht als zij eens

Ze gaat recht overeind zitten en veegt het betraande gezicht met haar mouw af.

Wacht als zij eens deed, wat moeder altijd deed. Die ging uit werken! Dat zou *zij* toch *ook* wel kunnen!

Er komt weer wat glans in haar donkere oogen. Of de menschen zulk een tenger meisje als werkster zullen aannemen — daar denkt ze niet over na. Nee, ze is veel te blij, dat ze op die gedachte gekomen is. Dat ze het al niet eerder geprobeerd had!

Maar nù laat ze er geen gras over groeien! Ze gaat er meteen op af. Moeder werkte vroeger twee dagen in de week in het café om den hoek van de straat. Misschien wilden ze nu háár wel nemen. Ze zou het meteen maar gaan vragen.

Ze trof het.

Behalve de kasteleinsvrouw was er niemand in de zaak.

„Wel kind, wat kom jij doen? Wat zie je d'r uit! Heb je gehuild?”

Daar had Lena heelemaal niet aan gedacht. Ze schaamde zich nu voor haar rood-behulde gezicht. Ze

wou het voor anderen niet weten en daarom deed ze achteloos: „O, nee, juffrouw.”



Daarop haastig: „Kan u me soms als werkster gebruiken?”

„Als werkster? Kind, daar ben je nog veel te jong voor!”

De vrouw keek Lena eens aan, zooals ze daar voor

haar stond: teer en schraal, met een mager gezichtje. Ze zag er bleekjes uit, maar daardoor temeer viel het haar op, hoe levendig de donkere oogen waren, vooral nu ze in gespannen verwachting naar haar opkeken.

„Ik ben toch al bijna zestien jaar,” zei Lena en ze trachtte zich iets grooter te maken, „en ik werk thuis toch óók.”

„Jawel, daar zal ik niks van zeggen. Maar het werk is hier veel zwaarder, met al dat boenen en schrobben. Daar moet je sterk voor wezen.”

„O, maar ik *ben* wel sterk. Wilt u 't niet 'es met me probeeren?”

„Nee, daar is geen denken aan,” klonk het kortaf. „'k Zou me doodschamen als ik zulk werk door een kind liet doen, want je bent en blijft toch nog maar een kind. 't Spijt me wel voor je, maar daar kan niets van komen.”

Toen ze zag, dat Lena's oogen zich met tranen vulden, voegde ze er wat vriendelijker aan toe: „Wou je zoo graag uit werken gaan? Ja, 'k begrijp het best, je wil natuurlijk wat verdienen. Kunnen ze je in de strijkinrichting niet weer gebruiken?”

Lena schudde haar hoofd.

„Nee, daar hebben ze een fietsjongen genomen, toen ik wegging. Toe, juffrouw, zou u me niet willen nemen, al was het maar één dag in de week. Ik *moet* wat verdienen, anders”

Ze zweeg opeens.

„Nu, wát anders?” informeerde de vrouw.

Lena keek haar eens onderzoekend aan. Zou ze 't zeggen? Misschien hielp het wel.

„Anders worden we Maandag de woning uitgezet.”

Ze kreeg er een kleur van, terwijl ze het zei.

De juffrouw achter de toonbank knikte. „Ja, 'k begrijp er alles van. Zeker achter met betalen, hè? Ja, dat gaat zoo, dat gaat zoo.”

Ze stond zich te bezinnen. Haar hart was goed genoeg om het kind te helpen.

„Ja, kijk'es. Voor werkster ben je me te jong, daar is nu eenmaal niets aan te doen. Maar je kan wel wat bij me verdienen. Dan moet je Zaterdagavond maar komen. Laat'es kijken . . . van zeven uur tot, zeg maar, elf, twaalf uur. Dan kun je helpen met glazen spoelen en zoo. 'k Zal je d'r één gulden vijftig voor geven.”

„O, dank u wel, juffrouw, dank u wel,” zei Lena, blij dat ze tenminste nog wát kon verdienen. Eén gulden vijftig!

Als de oude huurschuld afbetaald was, hield ze er elke week nog een kwartje van over.

Bijna vroolijk stapte ze het café uit.

Wat was dat?

Sloeg de klok van den Westertoren daar twaalf uur? Was 't al zóó laat? Dan kwam Marietje aanstonds uit school en ze had niet eens voor „drinken” gezorgd. Gauw maar naar boven.

Zou dat erge nu misschien niet gebeuren?

Zouden ze niet uit hun woning gezet worden?

II

Nieuw verdriet

't Was een oud, vervallen huisje, waarin het gezin van Breemer woonde.

Het stond in een armoedig, slordig zijstraatje van de Prinsengracht. Als je 't niet heel goed wist, zou je 't nooit vinden.

Op nummer zes stond een verwaarloosd huis met een heel oud geveltje. Het had drie deuren naast elkaar. Links had je de winkel deur van een kleine bakkerij; de middelste deur was voor het bovenhuis, waar vier gezinnen woonden, en dan was er nog de rechter deur, die altijd openstond. Die deur moest je in, als je naar Breemer wilde.

Als je niet erg klein was, moest je bukken — zoo laag was de ingang. En in het gangetje daarachter was het even laag; daar moest je gebukt blijven loopen. Het gangetje kwam uit op een kleine open plaats, niet grooter dan zes vierkante meter. Recht voor je uit stond dan het huisje, waar Breemer woonde, een huisje met één verdieping.

Beneden werd het gebruikt als bergplaats voor de bakkerij van het voorhuis. Een buitendeur hadden de Breemers niet: de trap was zoo maar voor iedereen toegankelijk. En wàt voor een trap was het! Je klauterde bijna loodrecht naar boven en de treedjes waren zó

smal, dat je je voeten dwars moest neerzetten om niet te vallen. Op de bovenste trede had je meteen een deur, scheef-getrokken en verveloos, die de woning afsloot.

Er was maar één kamer. In den versten hoek was een diepe bedstee. Daarin sliepen Lena en haar zevenjarig zusje. Vader en Jakob sliepen boven, op de vliering; maar 's winters, als het zoo koud was en de wind door de reten van het dak waaide, sliepen ze wel op den grond in de kamer.

Eigenlijk moest het huisje al lang onbewoonbaar verklaard zijn. Het deed dan ook maar weinig huur: één gulden vijf en twintig per week. Niet veel — en toch nog teveel voor iemand als Breemer.

Hard werd de deur boven opengegooid, toen de haastige voetstappen van Lena over het plaatsje klonken.

„Kan je nog langer wegblijven? Zeker weer staan te kletsen in de buurt, hè?”

Lena maakte zich boos. 't Was Jakob, die zoo schreeuwde. Durfde die jongen nog wat zeggen!

„'k Zou m'n mond maar houden als ik jou was. Zie maar eerst, dat je werk krijgt.”

„Werk — werk — loop naar de pomp met je werk! Bemoei jij je daar nou niet mee.”

„Ja, daar zal 'k me wèl mee bemoeien. Denk je soms, dat het zoo prettig is, als we op straat gezet worden?”

Jakob, eerst brutaal en onverschillig, keek een beetje verwonderd op bij die ongewone woorden. Hij was wel gewend, dat ze thuis op hem raasden — daar trok hij zich geen zier van aan. Maar — op straat gezet? Wat haalde ze nou weer in d'r hoofd?

„'k Zou niet weten, wie je op straat zou zetten.”

„Dat komt, omdat jij niks weet. Jij weet alleen maar of het tijd is om te eten.”

Jakob vond, dat hij verstandig deed, daarop maar niets te zeggen. In plaats van te antwoorden, begon hij zoo hard hij kon een straatdeuntje te fluiten.

Lena had intusschen een geëmailleerd koffiekannetje tevoorschijn gehaald. Ze deed er, uit een puntzakje, wat koffie in, vulde het kannetje met water en zette het op het oliestelletje. Dan liep ze naar de kast om het brood te nemen. Veel was er niet meer — zoowat voor ieder een dikke snee. Daarmee moesten ze het maar doen tot vanavond. Misschien bracht vader dan wat geld thuis.

Ze greep in de donkere kast.

Vreemd — het lag er niet. Ze had het vanochtend toch opgeborgen.

Ze tastte weer. Nee, de plank was leeg. Hoe was dat nu mogelijk — 't kon toch niet wegloopen! Zou Jakob misschien Nee, dat zal toch niet

„Zeg, heb jij met je vingers aan het brood gezeten?”

„Brood? Wát brood! Bedoel je soms dat ongelukkige stukkie?”

„Ja, wat hier in de kast gelegen heeft. Zeg op, waar is het?”

Lena wond zich op, ze kreeg er een kleur van.

Haar broer lachte schamper.

„Dat geeft niks, of ik het al zeg. Je kan het er toch niet meer vandaan halen,” en grinnikend klopte hij met zijn hand op zijn maagstreek.

„'t Zal toch zeker niet waar zijn? Zeg op, heb je 't opgegeten?”

Nu klonk er angst in haar stem. Jakob hoorde het wel en hij werd er toch wat onrustig onder.

„Nou, wat zou dat? Maak je daar zoo'n kabaal over, over dat korstje?”

„Ja zeker, dat korstje!” snikte Lena, „'t was alles wat ik had. En aanstonds komt Marietje uit school en dan heb ik niets voor haar. 'k Heb geen cent in huis.”

Dat was nog het ergste: geen brood voor Marietje.



Opeens vloog ze op hem af en sloeg ze in het wilde naar hem.

„Gemeenerd! Als jij het maar hebt, hè? Een ander komt er niet op aan. Valscherd, die je bent.”

Bij andere gelegenheden zou Jakob zich duchtig ge-weerd hebben. Lena had het dan niet moeten wagen hem aan zijn lijf te komen. Ze zou er spijt van gehad hebben! Maar nu weerde hij haar slagen alleen wat af.

Dàt had hij niet geweten, dat het 't laatste stuk was. Nee, zóó gemeen was hij niet. Hij had gedacht, dat Lena weg was om brood te halen; dat deed ze wel meer tegen den tijd, dat Marietje uit school kwam. Dat er nou niks meer was!

„Vooruit zeg, hou op! Weet ik nou, dat Marietje daar ook van moest hebben! Bedaar een beetje asjeblijft.”

Een fiksche duw deed Lena een paar passen achteruit tuimelen. Maar al kon ze hem niet aan, ze was toch niet van plan haar mond te houden.

„Den boel opmaken, dàt kan je. Maar om ook eens wat te verdienen, ho maar! Als je maar weet, dat we volgende week Maandag twee gulden moeten hebben voor den huisbaas, en anders worden we op straat gezet.”

„Op straat gezet?” klonk opeens een helder stemmetje. „Moeten we dan de woning af?”

't Was Marietje.

Ze hadden haar niet de trap hooren opkomen.

Lena schrok er van. Haar laatste woorden waren niet voor de ooren van Marietje bestemd geweest. Het hoefde van die narigheid niet te weten, dat kleine kind. Kijk eens, wat voor verschrikte oogen ze opzette. Maar Lena stelde haar gauw gerust.

„Nee Marietje, we hoeven er niet af, hoor. Ik meen er niets van. Je bent vroeg uit school vandaag, hè?” zei ze om haar af te leiden.

„O, we hebben ook zóó hard geloopt. We hebben gedaan, wie het eerst de Elandsgracht af was. En Annie is gevallen — ze heeft zoo gehuild — en ze had een groot gat in haar kous. En ik was het eerst. Hè!” Ze hijgde er van.

„Je mag wel oppassen,” zei Lena, „je kan wel een ongeluk krijgen met dat gehol.”

Met bezorgden blik keek ze haar zusje aan. Maar dan helderde haar gezicht weer op. Marietje was geen kind om meelij mee te hebben. Zooals ze daar stond met vroolijke oogen en een roode kleur op de wangen, was ze een toonbeeld van gezondheid en levenslust. Lena begreep niet, hoe ze er nog zoo goed kon uitzien, want wat ze te eten kreeg was toch nooit zulke stevige kost. Ze groeide echt tegen de verdrukking in.

Maar nù was er heelemààl niets te eten. Wat moest ze nu beginnen! Zóó erg was het nog nooit geweest: geen kruimel brood in huis en geen geld om te koopen. Toch mòest ze er iets op zien te vinden.

„Je moet even wachten, hoor Marietje. Ik moet nog brood halen,” zei ze en meteen liep ze de trap af. Ze vond het niet noodig, Marietje te vertellen, dat ze eigenlijk niets koopen kòn. Daar hoefde ze niets van te weten. 't Was al erg genoeg, dat ze zoo jong al geen moeder meer had. Het had haar wel op de tong gebrand, te zeggen: „Jakob heeft je brood opgegeten,” zóó woedend was ze nog op hem, maar ze had zich ingehouden. 't Hielp immers toch niets. Ze maakte er zus maar verdrietig mee. Het kleine ding kon er niet tegen, dat er ruzie was.

Nu had ze tegen Marietje gezegd, dat ze brood ging halen — maar 't was gemakkelijker gezegd, dan gedaan. Haar eenige hoop was, dat de bakker het wilde „borgen”. Als nu de bakkersvrouw maar in den winkel was, dan zou 't wel gaan, dacht ze.

Voorzichtig gluurde Lena om het hoekje van de open winkel deur.

Gelukkig, ja, de bakkersvrouw

Ze stond te praten met de buurvrouw van twee-hoog. Lena zou maar even wachten tot die weg was, ze

vroeg het liever, als er geen andere klanten bij waren.

O, wat duurde het lang. 't Leek wel of er geen eind aan kwam. Eindelijk — ja, daar hoorde ze: „kom, ik ga d'r van door.”

En meteen, toen buurvrouw naar buiten kwam, schoof Lena haar voorbij, den winkel in.

Nu moest ze met haar vraag voor den dag komen.

„Juffrouw, zou u me niet een half broodje willen geven? 'k Zal het u vanavond betalen.”

De bakkersvrouw weifelde.

Ze had het juist met „buurvrouw-twee-hoog” over het gezin van Breemer gehad. Buurvrouw had verteld, wat ze dien ochtend gehoord had. Ze hadden huurschuld bij Breemer en als ze Maandag niet konden betalen, kregen ze den deurwaarder.

En ze hadden allebei hun hoofd geschud en tegen elkaar gezegd, dat 't „zonde” was, dat de vrouw van Breemer ook zoo onverwachts gestorven was. Ze had het gezin toch maar netjes op de been gehouden. Tegenwoordig was 't niks meer met hen gedaan. Je moest meelij hebben met dat oudste kind — die had er wat mee te stellen, zoo jong al in de zorg en in de ellende.

Ja, je moest er meelij mee hebben, had de bakkersvrouw beaamd. En kijk, nou komt me juist dat kind den winkel in.

Maar meelij hebben, dat was toch nog wat anders dan je winst weggeven. Als je geven wilde, had je wel dagwerk. Dan kon je klaarstaan voor Jan en alleman. Niemand, die háár wat cadeau gaf. Ze moesten het toch maar allemaal betalen — ze kreeg ook niets voor niets.

„Ja hoor 's,” zei ze daarom, „weet je zoo zeker, dat je vanavond betalen kunt?”



Lena kreeg een kleur als vuur. Ze wist wel, dat het nog in het geheel niet zeker was. Ze had het maar gezegd in de hoop, dat het gebeuren zou. Onder den vragenden blik van de bakkersvrouw werd ze verlegen.

„Nee, zeker weet ik het niet. Maar iets zal vader toch wel thuisbrengen, denk ik.”

„Nou, dan zou ik maar eerst afwachten, of dat gebeurt. Dan is het altijd nog vroeg genoeg om brood te halen,” vond de bakkersvrouw.

Lena schrok. Nu was haar hoop vervlogen. Van vuurrood werd ze opeens bleek. Een oogenblik draalde ze nog — dan keerde ze zich langzaam om en stapte ze den winkel uit. 't Was voor niets geweest. Marietje kreeg geen boterham. Dat hamerde steeds door haar hoofd, terwijl ze het gangetje doorliep, het plaatsje overstak en de trap opklauterde.

Ze kwam binnen met leege handen.

Marietje lachte.

„O, Lena, je zou brood gaan halen en je komt zonder brood terug. Je bent het vergeten!” en helder klonk weer haar lach door de kamer.

Lena hield zich goed. Nu niet weer huilen, dacht ze, en daarom probeerde ze te glimlachen.

„Nee, ik heb het niet vergeten, maar ik . . . ik had geen geld bij me.”

En toen Marietje haar met groote oogen aankeek, ging ze voort: „Ja, zie je, vader heeft het geld.”

„Moeten we dan wachten op vader? Tot vanavond?”

Lena dacht even na.

„Weet je wat, Marietje? We gaan vader opzoeken. Wacht, ik zal je eerst een kopje koffie geven en dan gaan we kijken, of we vader kunnen vinden.”

Jakob werd onrustig. Hij begreep zoo ongeveer, hoe het gegaan was bij den bakker. Woedend werd hij opeens op dien kerel, die te gierig was om een broodje te geven. Maar nòg boozier was hij op zichzelf. 't Was allemaal *zijn* schuld.

Hij kon het in de kamer niet langer uithouden en wachtte maar niet eens af, of Lena voor hem ook koffie

inschonk. Met een ruk greep hij zijn pet en zonder een woord te zeggen, ging hij er van door.

„Jakob is zeker boos, hè Lena?” vroeg Marietje.

„Ja, 'k denk het ook.”

„Maar ik heb hem toch niets gedaan?”

„Welnee, kind, hij zal boos zijn op zichzelf. Trek je d'r maar niks van an, hoor.”

III

Langs de straat

't Is druk op het Damrak.

Kijk eens, hoe de auto's over den breeden geasfalteerden rijweg snorren. Ze schijnen veel haast te hebben, vooral als ze in de richting van het station rijden. De ééne probeert de andere nog vóór te komen. Met luid getingel glijden de trams voorbij. En dan die fietsen!

't Is maar goed, dat er bij de kruispunten politieagenten staan, die het verkeer regelen. Er zouden anders de grootste ongelukken gebeuren.

Voetgangers zijn er ook genoeg. Maar zij zoeken veelal één kant van de straat op: waar de winkels zijn. De andere kant, waar de Beurs staat, is de „stille kant”. Alleen op 't eind, vlak bij den Dam, wordt het daar druk. Daar staat de Bijenkorf, het groote warenhuis. Het is ook werkelijk net een bijenkorf. Kijk maar eens, hoe het voor den middeningang krioelt van de menschen. Het loopt onophoudelijk in en uit — de draaideuren zijn voortdurend in beweging.

En alsof er in het groote magazijn nog niet genoeg te koop is, loopen er buiten, dicht bij den ingang, een paar menschen die hun waren op straat aan den man zien te brengen. Dat zijn de kleine concurrenten van het groote warenhuis.

Er is er een, die allerhande poppetjes verkoopt: een

harlekijntje, dat aan een elastiekje op en neer danst — een mannetje, dat bij een enkele handbeweging zijn tong uitsteekt en zijn ooren spitst — een blaffend hondje — en zoo meer.

Een andere straatventer verkoopt molentjes met wieken van gekleurde veeren, die vooral de aandacht trekken van de kleuters.

En op den hoek staat een man met leuke koperen dingetjes: stoofjes, koffiemolentjes, doofpotjes, vijzeltjes — en nog veel meer. Eentonig klinkt zijn geroep: „Uitzoeken maar, een kwartje per stuk, twee voor veertig cent”. En na een oogenblik weer: „Zoek maar uit — een kwartje, twee voor veertig cent”.

Dat is nu Breemer, de vader van Lena en Jakob en Marietje.

Dag in, dag uit loopt hij met zijn koperen stukjes door de drukste straten van Amsterdam. Menschen, die vaak door de binnenstad komen, kennen hem al. Voor zijn borst draagt hij aan een riem, dien hij over den schouder geslagen heeft, een plat kistje. Op het deksel staan zijn snuisterijen tentoongesteld. Een strookje karton, met punaises aan het kistje vastgemaakt, geeft met wel wat onbeholpen letters te lezen: Uitzoeken — een kwartje — twee voor veertig cent.



Breemer zèlf ziet er sjofel uit. Zijn pak is versleten en kaal; hier en daar zit er een lapje op van een heel andere stof. Een boord draagt hij niet. In plaats daarvan heeft hij een donkere das om den hals geknoopt. Onder den rand van een slappen, vershoten deukhoed zien een paar grijze oogen met een doffe, onverschillige uitdrukking voor zich heen. Een donkere snor doet zijn gezicht nog bleeker schijnen dan het al is.

Het is duidelijk te zien: de man heeft zorg en verdriet. Ja, dat heeft Breemer.

Eigenlijk heeft hij dat zijn heele leven al gehad en 't heeft hem stil gemaakt en somber. Veel van het leven verwachten — dat doet hij niet meer. Die tijd ligt al zóóver achter hem, dat het hem toeschijnt of hij nooit idealen gehad heeft.

Nu gaat hij elken dag denzelfden gang. Om negen uur stapt hij de deur uit en om zes uur, halfzeven, komt hij er weer in. Alleen als het regent blijft hij thuis; dan maakt hij weer wat voorraad. Want al die koperen dingetjes maakt hij zelf en hij is er bijzonder bedreven in.

Hij heeft het niet zijn heele leven gedaan — alleen maar de laatste negen jaar ongeveer. Vóór dien tijd had hij een vaste betrekking. Koperslager was hij. Het loon was wel niet hoog — maar toch — toèn hadden ze geen gebrek — toèn hoefde zijn vrouw niet uit werken te gaan — toèn bracht hij elken Zaterdag zijn vaste weekgeld thuis.

Wel hadden ze al veel tobberij met de kleine Lena, die maar zoo zwakjes bleef en telkens ziek was, maar ze hadden er zich zoo goed en kwaad als 't ging „doorheengeslagen”, zooals hij dat noemde. Totdat . . . totdat de donkere dag kwam, waarop dat erge gebeurd was, de dag, waarop hij op staanden voet uit zijn betrekking

was gegaan. Dat was een donkere vlek geworden in zijn leven — daarover wilde hij met niemand spreken — daaraan wilde hij zelfs niet meer denken . . .

Met geweld had hij geprobeerd het weg te dringen



uit zijn herinnering. En soms scheen het, dat het hem gelukken zou. Maar dan opeens — dan stond het hem weer helder voor den geest: die schandvlek, de oorzaak van al hun ellende . . .

„Meneer,” klinkt onverwachts een helder kinderstemmetje, „kan u het plankje niet wat lager houden? Ik kan het niet goed zien.”

Breemer schrikt op. Hij heeft niet opgelet.

Voor hem staat een meisje van misschien zes jaar, dat nieuwsgierig het halsje uitrekt, om maar te zien wat voor mooie dingen hij op zijn plankje heeft.

Aanstonds haakt hij zijn riem los en houdt hij het kistje zóó laag, dat ze het alles kan overzien.

„Wou u er een koopen, jongejuffrouw?” vraagt Breemer.

„Ja, maar ik weet niet wàt. Mag ik even kijken?”

„Welzeker — gerust, hoor.”

Er komt even wat glans in de oogen van Breemer als hij neerziet op dat blonde meisje, dat met begeerige oogen naar al zijn moois kijkt en blijkbaar niet weet, wat ze kiezen zal.

„Kijk eens, Oma, hoe vindt u dat stoofje? Of zou ik liever dat doofpotje nemen?”

Nu merkt Breemer pas, dat het meisje niet alleen is.

Hij kijkt op — maar meteen slaat hij zijn oogen weer neer. Zijn handen beginnen te beven en er glijdt een pijnlijke trek over zijn gezicht. Die dame kent hij: het is de vrouw van zijn vroegeren patroon. Hij hoopt één ding: dat ze hem niet herkend heeft. Och nee, dat zal ook wel niet. Wie zou in hem nog den man herkennen van tien jaar geleden? Zoo verouderd en verwaarloosd!

„Ja kindje, kies zelf maar wat je 't mooist vindt,” hoort hij meteen een zachte, welluidende stem zeggen, „maar laat het niet te lang duren, want anders komen we telaat thuis voor het koffiedrinken.”

„Dan het stoofje maar, Oma,” en met een zucht van voldoening bekijkt ze het van alle kanten, als Breemer het haar in de handen geeft.

„Gaat het nogal met den verkoop?” vraagt de oude dame, een kwartje opzoekend in haar portemonnaie.

„'t Is het eerste, mevrouw,” antwoordt Breemer alleen, maar hij kan niet verhinderen, dat er een moedelooze toon in zijn stem meeklinkt.

De grijze dame merkt het op en medelijdend zegt ze: „Och, dat is jammer. Ik hoop maar, dat het vandaag nog wat beter gaat, hoor,” en met een knikje en een vriendelijken glimlach gaat ze verder. Het meisje trippelt vroolijk naast haar voort.

Breemer kijkt haar na. Een diepe groef komt er tusschen zijn wenkbrauwen.

Daar is het weer — dat sombere. Het is alsof er een oude wond wordt opengereten. Het doet hem pijn. Nu kan hij niet langer stilstaan, hij moet voort — die donkere gedachten wil hij kwijt. En och, hij weet het wel, ze gaan met hem mee, overal waar hij heengaat.

Werktuiglijk steekt hij het Damrak over, schuin naar den Dam toe. Een auto moet plotseling voor hem stoppen — maar hij merkt het niet. Als een slaapwandelaar gaat hij voort

. . . . Hij ziet zich weer staan in het kantoortje van zijn baas, dien dag, dat zijn diefstal ontdekt werd. Zijn diefstal, niet van één keer, maar van een paar weken lang. Telkens werd er geld vermist uit het laatje van het bureau en de baas begreep niet, wien hij er wel van verdenken moest. Aan Breemer dacht hij in de verste verte niet — die rustige, stille man, die zijn werk zoo vlijtig deed, die zoo'n oppassende huisvader was — neen, die zou zooiets nooit doen. Daarvoor had hij hem al te lang in zijn dienst — dien kende hij wel zoover

En toen — toen was het gebeurd. Op heeterdaad betrapt!

Breemer hoorde weer zijn stem, met een mengeling

van teleurstelling en verwondering: „Maar Breemer! Jij?!“ Hij zag weer dien blik vol verwijt. Dat had hij niet kunnen verdragen; zóó slecht was hij nog niet, of hij gevoelde het schandelijke van zijn daad. Wèg moest hij — wèg — onder de oogen van zijn patroon vandaan.

Er volgde geen aangifte bij de politie. Zelfs kreeg hij, toen hij een week weggebleven was, een boodschap om op kantoor te komen. De baas wou eens met hem praten, of hij hem terug kon nemen. Maar dat had hij niet gewild — dàt kon hij niet. Niet weer terug naar dezelfde werkplaats — niet weer naar den man, dien hij bestolen had

Toen was het begonnen — het leven van armoede.

Zijn vrouw moest uit werken, hijzelf met koopwaar langs de straat. Ze waren verhuisd naar het goedkope woninkje, waarin hij nu nog woonde. Zijn rust was weg. Bij de verwijten van zijn vrouw kwam het wrange zelfverwijt, dat hem niet meer losliet. — Zelfs nù niet, zoo veel jaren later. Zelfs nù niet, nu de verwijten van zijn vrouw verstomd waren

Hij zuchtte.

Waarom moest hij daar nu telkens weer aan denken? Hoeveel menschen waren er niet, die veel erger dingen deden en er toch lustig op voortleefden. Waarom maakte het hem dan, na zooveel jaren, nog zoo onrustig?

Hij wist het niet, maar het wàs zoo.

Nu was het weer allemaal naar boven gekomen door de ontmoeting met mevrouw Van Helden. Zij deed hem altijd aan zijn moeder denken. Zijn moeder — o, zeker, zij was maar een eenvoudige vrouw geweest, maar met

dezelfde zachte stem en met dezelfde vriendelijke oogen. Zijn moeder

Nee, 't was maar goed, dat zij z'n schande niet meer beleefd had. Hij had haar toch al genoeg verdriet gedaan in zijn jonge jaren. Maar daaraan wilde hij heele-máál niet denken, want dàt, nee, dàt was nóóit meer goed te maken

IV

Verdoolde schapen

„We vinden vader vast niet, Lena.”

Moedeloos klonk Marietje's stem. Ze had er eerst niet aan getwijfeld, of ze zouden vader wel gauw tegenkomen.

Lena had gezegd: „vader loopt meestal op het Damrak of op den Nieuwendijk” en daar had ze stellig op gerekend. Maar ze hadden den heelen Nieuwendijk van den Dam tot de Haarlemmersluis geloopt en langs het Victoria-hotel het Damrak terug zonder vader te zien. Ze hadden overal goed uitgekeken, ook in de zijstegen en in de Beurspassage — maar tevergeefs.

„Och meid,” antwoordde Lena, „vader zal verderop gegaan zijn. Misschien het Rokin op, of de Kalverstraat in. Denk je, dat het maar zoo gauw gaat?”

„Ja, maar, 't wordt anders telaat voor school. 't Is al één uur.”

„O, maak je daar maar niet ongerust over, hoor. Je kan toch niet met een leege maag naar school, je zou er naar van worden. Kom, laten we de Kalverstraat maar eens ingaan.”

„En als we vader dan niet vinden,” liet ze er met een zucht op volgen, „dan is er niets aan te doen.”

Hand in hand gingen ze de drukke straat in. Nu had Marietje al gauw afleiding. Wat een mooie winkels



waren er hier toch. Kijk eens, wat een speelgoed. Even moest ze kijken voor de etalage. Lena zou zo lang wel opletten of vader voorbijkwam.

Zoo ging het telkens, dan hier, dan daar. Ze kwam niet uitgekeken en Lena liet haar maar begaan. Zoo vergeet ze even, dat ze honger heeft, dacht ze.

„O, Lena, kijk 'es wat een mooie platen,” hoorde ze Marietje opeens roepen, juist toen ze het Spui overgestoken waren.

Lena keek op. Ze stonden voor een boekwinkel. De etalage lag vol met boeken, sommige rechtopstaand, zóó, dat je den mooien band zien kon, andere open-
geslagen bij een plaat. Tegen de winkelruit hingen een paar portretten, de nieuwste foto's van de koninklijke familie.

„Kijk,” zei Marietje, „de Koningin en de Koningin-Moeder. En dáár Prins Hendrik en Prinses Juliana. Maar *dat* vind ik het mooiste,” en ze wees op een ge-



kleurde plaat in een smalle, dof-vergulde lijst, die tegen den achterwand van de etalage hing.

Lena keek er ook naar.

De plaat stelde een woest, heuvelachtig landschap voor. Mooie boomen of bloemen groeiden er niet, — alleen wat verwilderde, stekelige struiken. Met zijn

wollige vacht vastgewoeld in de struiken staat daar een blatend schaapje, den kop klagend opgestoken. En daarvóór, zich diep vooroverbuigend, een man, — bezig de gekronkelde takken voorzichtig los te maken uit de zachte vacht. Een paar doornakken, waarin het schaap zich bij zijn pogingen om los te komen al heel erg verward heeft, zijn reeds doorgesneden. Het mes, waarmee het gedaan is, ligt op den grond, dicht bij een langen herdersstaf. Nog een oogenblik — en het schaap is vrij De zachtroode schijn van de ondergaande zon, die nog juist als een vurige schijf boven den versten heuvelrand te zien is, valt op dat stille tafereel en kleurt het met de teerste tinten.

„Een mooie plaat, hè?” herhaalde Marietje, toen Lena bleef zwijgen.

Lena knikte.

Er was iets in die plaat, dat haar trof, maar wát het was, ze zou het niet kunnen zeggen.

„Wat zou het beteekenen?” vroeg Marietje weer. „Zou hij het schaap kwaad willen doen?”

„Welnee, dat zie je toch wel: hij maakt het juist los uit die takken. Daar zat het in verward. Nee,” en nu wist ze opeens, wat ze er dadelijk al zoo mooi aan had gevonden, „hij is juist erg vriendelijk. Kijk maar naar zijn gezicht, hij heeft meelij met het schaap.”

„O, er staan woorden onder,” ontdekte Marietje. En hardop las ze: „Jezus zeide: Ik ben de Goede Herder . . .”

„Wat zou dat beteekenen, Lena?”

„'k Weet niet, hoor. Dat zouden ze je in de kerk beter kunnen zeggen. Kijk, ze verkoopen hier boeken, die ze in de kerk gebruiken, dáár, die zwarte, zie je wel?”

„Wij gaan niet naar de kerk, hè Lena?”

„Welnee, kind.”

„Waarom niet, Lena?”

„Nou, dáárom niet. We hooren niet aan de kerk.”

„’t Kost zeker geld als je aan de kerk hoort”

„Ja, ’t zal wel,” zei Lena.

Marietje zuchtte. Dan konden zij er niet heen, want ze hadden geen geld. Ze vond het jammer, want ze had toch wel graag alles van die mooie plaat willen weten.

„Kom,” zei Lena, en verder gingen ze, de twee zusjes, nu wat vlugger voortstappend door de volle straat.

Och, wat een poovere figuurtjes! Armoedig gekleed — geen hoed of muts op — versleten schoenen aan — en daarenboven, wat niemand zag, hongerige magen.

Wie ontfermde zich over die beiden?

Was er niet één, die zich tot hen wilde neerbuigen, zooals de Goede Herder op de plaat?

Was er dan niemand in de groote stad, die naar zulke arme, verdoolde en vergeten schapen omkeek? Niemand, die ze opzocht in hun verlatenheid en onwetendheid?

Geen mensch — neen

En tóch Eén was er, die hen in het oog hield.

Zooeven had Hij al tot hen gesproken en hen aangezien — maar hoe zouden ze het weten! Ze kenden Hem niet — den Goeden Herder, die Zich neerbuigt tot Zijn schapen, die ze losmaakt uit de knelling van de zondebanden. Ze kenden niet den Heiland, die het verlorene zoekt, die met teedere liefde uitgaat tot wie van Hem afgedwaald zijn.

Ze kenden Hem niet.

Hoe zouden ze Hem dan zien?

Hoe zouden ze dan Zijn stem verstaan?

Hun vader vonden ze dien middag niet, hoe ze ook liepen en zochten.

„Laten we maar naar huis gaan,” stelde Lena ten slotte voor.

Vermoeid en teleurgesteld kwamen ze thuis. Nu maar afwachten. Er zat niets anders op.

Op zijn minst zou het tot zes uur duren, eer vader kwam.

Maar even nadat buiten de klok vijf uur geslagen had, hoorden ze voetstappen in het gangetje. Vlug schoof Marietje het gescheurde gordijn opzij.

„'t Is vader,” zei ze en meteen liep ze naar de deur.

En zoodra vaders hoofd tevoorschijn kwam beneden aan de trap, riep ze: „We hebben zoo naar u gezocht! We zijn de hééle stad door geweest, maar u was nergens te vinden!”

Vader glimlachte even. 't Was toch zoo'n bijdehand, beweeglijk ding en altijd had ze evenveel praatst.

„Is 't waar? Hebben jullie naar me gezocht?” vroeg hij aan Lena toen hij boven was.

„Ja, vader, ik wou hooren of u nog wat verkocht had. Ik had om twaalf uur geen brood voor Marietje.”

„Had je niets meer?” vroeg Breemer op verwonderden toon. „En je zei vanmorgen, dat het nog net ging tot vanavond. 'k Ben daarom juist al wat vroeger naar huis gekomen.”

Vragend keek hij Lena aan, maar ze wenkte, dat ze om Marietje niets zeggen wou.

„Hebt u nog wat verkocht?” vroeg ze weifelend, bang voor een teleurstellend antwoord.

„Nou, niet veel, hoor kind. Drie stukjes hebben ze van me genomen,” zuchtte Breemer. „Vijf en zestig cent, dat is de heele negotie. Laat Rietje maar gauw een

brood halen en een ons boter. Jullie zullen wel akelig zijn met zoo'n leege maag."

Toen Marietje weg was, vertelde Lena in 't kort, hoe het kwam, dat ze dien middag geen brood meer had. Ze vond, dat vader het toch weten moest. Maar ze had er dadelijk spijt van, want meteen viel vader ruw uit: „Wat, die lanterfant, moet die nog alles alleen opschrokken? Als-t-ie thuiskomt zal ik 'em een pak ransel geven, dat hem heugt."

„Och," suste nu Lena, „hij kon het niet heelemaal helpen. Hij dacht, dat ik weg was om brood te halen."

„Ja, neem het nog maar voor hem op. Hij stoort zich nergens aan. Maar ik zal het hem inpeperen."

Hij zweeg. Marietje kwam de trap op, hijgend en met een kleur van het harde loopen.

„Nog vier centen terug, vader. Dertien cent brood en acht cent boter."

Even later zaten ze met een paar sneden brood voor zich.

't Was maar een kale boterham met een schrapje margarine er op en toch smaakte het hun als koek. Ze hadden wel geleerd, zich met weinig tevreden te stellen.

Ondertusschen stond Marietje's mond niet stil. Ze babbelde maar voort, — vertelde, dat ze om het hardst de Elandsgracht geloopt hadden, — dat ze nu vanmiddag niet naar school was geweest, — dat ze zoo naar vader gezocht hadden, — dat het zoo vol was geweest in de Kalverstraat

. . . . „En zulke mooie winkels gezien, vader. O, en er was ook een winkel, waar zoo'n prachtige plaat hing. We hebben er een heelen tijd naar staan kijken."

„Zoo," antwoordde Breemer verstrooid. Eigenlijk lette hij maar half op wat ze zei. Zijn gedachten hadden een

heel anderen loop genomen. De armoede, waarin ze verkeerden, was weer opnieuw duidelijk gebleken. Zouden ze daar nu nooit uit kunnen komen, dacht hij. Zou dat nu altijd zoo moeten blijven? Wat moest er dan van die stumperds van kinderen worden! Daarover dacht hij na en eigenlijk schrok hij op, toen hij Marietje opeens hoorde vragen: „U weet zeker ook niet, wat het beteekent, wel vader?”

Waar had ze 't over, dacht Breemer. O ja, ze had een plaat gezien in een winkel.

„Wat stond er dan op?” vroeg hij.

Nu begon Marietje luid te lachen.

„O, en dat vertel ik net allemaal. U luistert niet naar me. D'r stond een man op en een schaap. En die man maakte het schaap los uit een heeleboel takken. En d'r stonden ook nog woorden onder, maar die ben ik vergeten. We wisten ook niet, wat het beteekende, maar Lena zegt, dat is voor menschen, die naar de kerk gaan. Wij hooren niet aan de kerk, hè vader?”

Even gleed er een pijnlijke trek over vaders gezicht. Dan zei hij luidop, bijna ruw: „Welnee kind, da's niks voor ons.”

Meer zei hij niet en daarna was hij nog stiller dan tevoren. Hij ging in zijn gewone hoekje zitten bij het raam en strekte zijn beenen uit op een bankje. Ook toen Marietje hem wel-te-ruste gezegd had en verdwenen was in de groote bedstee, bleef hij zoo zitten.

Lena dacht eerst, dat hij ingedommeld was, maar toen ze merkte, dat hij wakker was, begon ze op gedempten toon te vertellen, wat de huisbaas gezegd had. Ze had er nog aldoor over gezwezen, maar nu Rietje naar bed was, kwam ze er mee voor den dag.

„Als we nu Maandag geen twee gulden kunnen be-

talen, laat hij ons er uit zetten," besloot Lena haar verhaal.

Breemer zei geen woord. Zonder een spier op zijn gezicht te vertrekken, keek hij voor zich uit, zoodat Lena zich al begon af te vragen, of hij haar wel gehoord had. Ze zag niet, hoe zijn handen zich krampachtig samenknepen tot vuisten.

„Dat ook nog!" ging hem door het hoofd. „Dat ontbreekt er nog maar aan, dat die kinderen geen onderdak hebben."

Met een ruk ging hij rechtop zitten. Een vloek, een rauwe verwensching aan het adres van den „huisbaas" kwam over zijn lippen. Lena schrok er van. Ze was wel gewend ruwe taal aan te hooren, — de menschen in de buurt vonden het heel gewoon en deden het zelfs zonder erg. Maar van vader hoorde ze 't maar zelden; alleen als hij èrg boos was. Ze zou hem maar gauw vertellen, wat ze van plan was — misschien bracht het hem weer in zijn humeur.

„Hoor eens, vader. Ik kan voortaan elke week één gulden vijftig verdienen."

„Jij?!"

„Jawel," zei Lena, „in 't café op den hoek. Waar moeder werkte. 'k Ben er vanmorgen naar toe geweest en ik kan Zaterdagavond komen. Om glazen te spoelen en zoo."

„Ben je gek! Denk je, dat ik dat hebben wil? Jij in een café? Geen kwestie van — dat gebeurt niet."

„Maar vader . . ."

„'t Gebeurt niet, zeg ik je, begrepen? Jij op Zaterdagavond in een café, bij dat geklets van die dronken kerels — 'k wou nog liever."

„Maar hoe komen we dan aan de huur?" Lena's stem beefde. Haar mooie plan, waarmee ze zoo blij was

geweest, zag ze in duigen vallen. „En als we dan op straat gezet worden?”

„Dat kan me niet schelen. Dan zullen we wel weer zien. Als die kerel ons d'r uitzet, laat-ie dan voor mijn part”

Hij maakte zijn zin niet af. Een luide stem klonk aan de trap: „Breemer!”

Breemer stond op en deed de deur open. „Ja, wie daar?”

„Is Breemer zelf thuis?”

„Jawel,” en meteen liep hij de trap af.

Maar zijn oogen gingen wijd open van verbazing, toen hij zag, wie daar stond: een politieagent. Een donker voor gevoel maakte zich van hem meester. Dat voorspelde niet veel goeds. Als razend joegen de gedachten door zijn brein. Wat beteekende dat?

„Ben je de vader van Jakob Breemer?”

„Ja, dat ben ik. Wat is er waarom” stootte Breemer er uit.

„Je kan je zoon komen afhalen aan het bureau Warmoesstraat.”

Als versuft keek Breemer den politiemann aan.

„Aan het bureau Warmoesstraat?” herhaalde hij. „Waarom? Heeft-ie soms een ongeluk gehad? Is-t-ie soms”

„O nee, dat niet,” antwoordde de agent en maakte een afwerende beweging met zijn handen, „dat niet. Maar je zal het daar wel hooren. Goeienavond.”

Hij maakte rechtsomkeert en verdween in het donkere gangetje. Hard en hol klonken daar zijn voetstappen. Dan werd het stil.

Roerloos stond Breemer nog op de onderste trede. Dan, met een ruk, keerde hij zich om en liep hij naar

boven. Snel greep hij zijn hoed, stormde de trap af — het gangetje door — de straat op. Gejaagd liep hij voort.

In zijn hoofd woelde maar steeds dezelfde vraag: waarom hebben ze Jakob op het bureau? Misschien tòch een ongeluk? Of had hij wat uitgehaald? Hij zou toch niet . . .

nee, dat mocht niet waar zijn. Stelen — dàt zou hij toch niet doen?

En sneller rept Breemer zich voort. Hij steekt de stegen door. Den kortsten weg moet hij hebben.

Eindelijk — daar stapt hij, met een bonzend hart, de stoep op van het bureau. Een dienstdoend agent meldt

hem aan. Even later staat hij voor den inspecteur.

Een paar grijze oogen nemen hem van achter groote ronde brilleglazen scherp op. Dan komen de vragen. Kort en zakelijk klinken ze: naam — ouderdom — adres — beroep . . .

Als in een roes antwoordt Breemer er op. Maar dan, dan komt het. 't Is bijna het ergste van al, wat Breemer



gevreesd heeft. Jakob heeft gestolen. In den Bijenkorf heeft hij een taschje weggenomen, dat door een dame even op de toonbank neergelegd was. Maar 't was dadelijk ontdekt

Breemers handen ballen zich tot vuisten. Een scherpe pijn dringt naar zijn hart: zijn zoon een dief — zijn zoon óók Zijn tanden klemmen zich opeen. Snel gaat zijn adem.

De inspecteur merkt heel goed, welk een indruk het maakt op den man vóór hem, en zijn oordeel wordt wat gunstiger. Wat milder klinkt zijn stem, als hij vraagt: „Kun je je indenken, waaróm hij het gedaan heeft?”

Schichtig ziet Breemer hem aan.

„Waarom? Nee — of ja, misschien toch. Ja, dat zal het zijn.”

„Wat dan?”

En nu vertelt Breemer haperend, wat hij er van weet: dat er geen brood in huis was

Terwijl Breemer spreekt, knikt de inspecteur instemmend.

„Precies,” zegt hij, „dat klopt. Dat hebben wij er ook uit gekregen. Hij wou brood koopen voor zijn zusje, zei hij. Maar vertel me eens, is het dan zoo treurig bij je gesteld?”

„'k Verkoop te weinig,” is het korte antwoord.

„Maar heb je er dan nooit aan gedacht eens aan te kloppen bij Maatschappelijke Steun? Waarom vraag je geen steun aan?”

„Dat 's *mijn* zaak,” komt het kort en stroef over Breemers lippen. 't Gaat niemand aan. Hij wist er alles van. Dan moest je vertellen waar je 't laatst gewerkt had en waarom je ontslagen was. Dan werd er geïnformeerd — ja — en dan zouden ze 't ook te hooren

krijgen van zijn diefstal. Nee, daar bedankte hij voor.

De inspecteur haalt zijn schouders op. Na nog enkele dingen gevraagd te hebben, laat hij Breemer gaan. Hij moet maar wachten in de gang, dan zullen ze zijn zoon halen.

Met den deurknop al in de hand wendt Breemer zich om. Hij schraapt zijn keel. „Meneer, ik wou vragen, wordt er werk van gemaakt, of”

„Ja, dat zal wel moeten. Ik wil nog eens hooren, of ze de aanklacht willen intrekken, maar anders is er niets aan te doen.”

Dien avond zat Breemer nog lang op.

Hij had Jakob geducht onderhanden genomen. Onderweg had hij geen woord gesproken, maar thuis was hij buiten zichzelf geweest van woede. Onbarmhartig had hij er op losgeslagen, zoodat Lena hem gesmeekt had, er toch mee op te houden. Huilend en kreunend van pijn had Jakob zich de trap naar de vliering opgeheschen. En Marietje, door het lawaai opgeschrikt uit haar slaap, had gesnikt en gesnikt, en was niet rustig geworden voordat Lena bij haar in bed gekomen was.

Toen werd het stil in het kamertje.

Maar door Breemers hoofd joeg de onrust.

Zoo diep was zijn gezin nu gezonken: zijn jongen een dief Hij had hem geslagen, zeker, — maar het was alsof iedere slag hemzelf, den vader, getroffen had. Zijn eigen kwaad had hij in zijn zoon teruggevonden. O, dat pijnigde hem!

En nu het stil geworden was, kwamen de gedachten hem kwellen.

Woorden, die hij lang vergeten waande, kwamen hem voor den geest. Had het zooeven niet duidelijk ge-

klonken: „Die de misdaad der vaderen bezoekt aan de kinderen”

Waar had hij die woorden toch méér gehoord?

Opeens wist hij het.

En voor zijn oogen rees een beeld op van langvervlogen dagen. Zichzelf zag hij zitten naast zijn ouders in de kerk. Ja, daar had hij die woorden gehoord, Zondag aan Zondag, als de Wet werd voorgelezen. Plechtig hadden ze geklonken door de gewijde ruimte en eerbiedig had hij er naar geluisterd.

Maar nù — als dreigend kwamen ze op hem af.

Hij schoof op zijn stoel heen en weer.

Wat gàf het, daaraan nog te denken. Dat was voorbij. 't Was net, zooals Marietje vanmiddag nog gezegd had: zij hoorden niet aan de kerk. Dat was goed voor andere menschen. Hij had er niets meer mee te maken, al lang niet meer.

Aan die gedachte klampte hij zich vast. Ja, zoo was het: hij had er niets meer mee te maken.

Hij zei het telkens en telkens weer tot zichzelf.

Maar of het hem rust gaf?

V

Zonder Herder?

't Is Maandagochtend.

Het klokkenspel van den Westertoren roept de menschen aan het werk, al bijna een uur lang.

Hoor, hoe de heldere tonen komen aanrollen, hoog van den toren, en overstelpen het drukke gedoe hier beneden.

Als waterdruppels uit een klaterende fontein springen de klanken overal heen. Opgeroepen door den vaardigen klokkenist, voegen de tonen zich aaneen tot vroolijke wijsjes, bekende melodieën.

Het is, alsof ze zeggen willen: aan den arbeid nu — de dag van rust is voorbij — vroolijk nu aan het werk!

Komt, jongens en meisjes, naar school . . .

Moeders, het werk wacht! Mannen, aan den slag nu!

En de menschen — ze luisteren naar dien roep. Zie, hoe ze zich voortreppen, o zoovelen . . . Ze gaan voorbij, langs den voet van den toren. Ze heffen een oogenblik het hoofd omhoog. Is het alleen maar, om te zien hoeveel tijd ze nog hebben? Of luisteren ze naar het klokkenlied? Glimlachen ze misschien, alsof ze zeggen willen: ja, ja, we begrijpen jullie wel, jullie, klokken, daar hoog in den toren. Zie je ons niet gaan? We reppen ons al naar ons werk . . .

Zouden er ook wel menschen bij zijn, die opzien tot

ver boven den toren . . . tot God? Die van Hem de kracht vragen voor al het werk, dat ze van plan zijn te gaan doen?

Meneer Kanters haast zich voort over de Westermarkt. Zachtjes neuriet hij het wijsje mede, dat de klokken, nu in ernstiger stemming, uitzingen over de stad: „Wilt heden nu treden voor God den Heere . . .”

Hoe laat zou 't al zijn, denkt hij. Nog vóór negenen in elk geval, anders speelden de klokken niet meer. O, hij ziet het al — kwart voor negen . . .

't Is altijd een drukke dag voor hem, zoo'n Maandag. Hij voert de administratie van huizen. Dat klinkt deftig, maar de menschen noemen hem kortweg „opzichter” of „huisbaas”.

's Maandags gaat hij er op uit om de huren op te halen van de week-woningen. Kris en kras moet hij de stad door. Vanochtend is hij vroeger op pad gegaan dan anders. Dat heeft hij met opzet gedaan. Hij heeft er weer een paar nieuwe „klanten” bijgekregen en dat houdt zoo'n eersten keer meer tijd op.

Met vlugge passen steekt hij de brug van de Prinsen-gracht over. Nu begint zijn werk. In bijna elke zijstraat moet hij zijn.

Als hij de Elandsgracht voorbij is, staat hij even stil om in zijn boekje na te zien. Ja, nu kreeg hij een nieuw adres: nummer 6a, Breemer. Een bekende naam. Waar hij dien toch meer gehoord had!

O, hier moet het wezen. De bekrompen toegang door het lage gangetje is hem niet vreemd — er zijn er wel méér zoo in de oude buurten van Amsterdam. Op het binnenplaatsje kijkt hij even rond. Wat ouderwetsch toch en wat bedompt! De bewoners van het voorhuis

en die van de achterhuisjes zouden elkaar uit het raam bijna de hand kunnen geven.

't Zal me benieuwen, hoelang ze dat van Bouw- en Woningtoezicht nog laten bewonen hier, denkt meneer Kanters.

„Hallo, Breemer,” klinkt zijn stem onderaan de trap en meteen loopt hij een paar treedjes op. Tegelijk maar eens zien, hoe de kamer bewoond wordt.

Op hetzelfde oogenblik gaat boven de plankendeur open en aan den ingang verschijnt een tenger meisje. Uit een bleek gezichtje zien een paar donkere oogen hem verschrikt aan. En het is, alsof die oogen al grooter worden naarmate hij verder de trap oploopt.

Geen wonder.

Den heelen ochtend, sinds vader weggegaan is, heeft Lena al in angst gezeten voor de komst van den huisbaas, want al heeft ze nòg zoo zuinig gedaan — wat ze betalen moet, heeft ze met geen mogelijkheid bij elkaar kunnen krijgen. Eén week huur heeft ze: één gulden vijf en twintig — dat is alles. Maar 't is natuurlijk niet genoeg — en dan zullen ze uit hun woning gezet worden. 't Was nòg een wonder geweest, dat ze het bijeen gekregen had. In 't café had ze niet geholpen; ze had het van vader moeten afzeggen. Maar gelukkig had Jakob weer werk. Woensdag was hij aangenomen als portiersjongen bij een bioscoop op de Prinsengracht en Zaterdag had hij een halve week loon thuisgebracht: twee gulden vijftig. Geen cent had hij er afgehouden voor sigaretten, zooals hij vroeger wel deed. Ze was er blij mee geweest — maar toch, — wat zou de huisbaas zeggen als ze maar met één week huur aankwam?

En nu — een vreemde meneer! Zou dat misschien al de deurwaarder zijn?

Met bonzend hart en wijdgeopende oogen wacht ze af — sprakeloos

Was vader maar thuisgebleven ! Ze had gehoopt, dat hij het uit zichzelf doen zou, maar toen hij vanmorgen net als altijd zich gereedmaakte om de straat op te gaan, had ze gezwegen. Ze wou niet over den huisbaas beginnen, bang, dat vader weer zoo zou uitvallen als onlangs.

Maar nu — wat moet ze nu beginnen alleen ! Zou het nu komen, wat ze al de heele week gevreesd had ?

Onwillekeurig wijkt ze wat achteruit.

Maar neen — 't is een vriendelijk gezicht, dat nu in de deuropening verschijnt. Ze gelooft, dat ze voor dien man niet bang hoeft te zijn. Als hij haar aanspreekt, komt er zelfs een glimlach om zijn mond.

„Wel, beste meid, ben je van me geschrokken ? Vertel me eens : Breemer, is dat je vader ?”

Lena knikt. Spreken kan ze blijkbaar nog niet.

„Zoo, zoo — en ben jij alleen thuis ?”

„Ja, meneer, vader is de straat op.”

„De straat op ? Heeft hij dan geen werk ?”

„Nee — of ja, vader verkoopt langs de straat, ziet u.”

„O, dat verandert.” De opzichter kijkt het meisje eens aan. Zeker geen moeder meer, denkt hij, omdat ze alleen maar over haar vader spreekt. Er is meegevoel in zijn stem als hij vervolgt : „En doe jij de huishouding ? Heb je nog broertjes of zusjes ?”

„Ja, meneer, nog een broer en een zusje. Ik moet voor alles zorgen, ziet u, want”

Ze weifelt even. Zou ze 't aan dien vreemden man wel vertellen, van moeder ? Maar 't is, of hij haar gedachten kan raden.

„Je hebt zeker geen moeder meer, hè ? Nee, dat dacht ik al. Nu, je bent een flinke meid, hoor.”

Hij kijkt even in zijn boekje.

„Voortaan kom ik de huur halen, zie je. De huiseigenaar kan zelf niet meer komen, hij is ziek.”

Lena's gezicht klaart op. Ze kan het niet helpen, maar 't is alsof er een pak van haar hart genomen wordt. Toch — meteen — begint het van binnen weer te bonzen, want de opzichter vervolgt: „Eén vijf en twintig is de huur, zie ik. En dan staat er nog wat van de vorige weken, hè? Hoeveel kan je betalen?”

De kleuren vliegen Lena opeens naar de wangen en bevend en haperend komt het er uit: „Ik . . . ik heb maar . . . één week, meneer.”

Meneer Kanters kijkt haar aan. Een diep medelijden maakt zich van hem meester. Wat een angst ligt er in die oogen. Wat een leed is er al geladen op die tengere schouders.

Hoeveel andere kinderen van haar leeftijd waren nog onbekommerd, voelden zich veilig onder de hoede van vader en moeder. En dit kind draagt zelf al mee den looden last van armoede en zorg. Zou ze Hem kennen, van Wien er geschreven staat: Werpt al uwe bekommernis op Hem, want Hij zorgt voor u? Hij vreest van niet en zijn medelijden is er des te grooter om.

Warm wordt de toon van zijn stem.

„Verdiert vader niet veel met zijn koopwaar?”

Duidelijk voelt Lena het meegevoel, dat in die vraag klinkt. Dat heeft ze allermint verwacht. Het doet haar goed en toch, hoe het komt weet ze niet, — tòch begint het te branden achter haar oogen. En als ze zich wil bedwingen om te antwoorden, wordt het nog erger, — moet ze het opeens uitsnikken.

Meneer Kanters laat haar maar even begaan.

Dan, als 't wat gekalmeerd is, begint hij zachtjes te

praten. En stukje voor stukje krijgt hij te hooren, hoe het in het gezin van Breemer gesteld is, hoe het komt, dat ze huurschuld hebben. Hoe vaak heeft hij zulke gevallen al aangetroffen! En bijna even vaak is het hem onmogelijk geweest te helpen.

„Is je vader al eens bij Maatschappelijke Steun geweest?”

„Nee, meneer, vader wil geen steun trekken.”

„O! Maar de kerk dan? Hooren jullie niet aan een kerk?”

„Ook niet, meneer. Vader zegt: dat is niks voor ons.”

„Zoo, zegt je vader dat? Nu, ik moet je vader toch eens spreken. Geef me nu maar die ééne week huur en probeer dan, of je elke week wat van de oude schuld kunt afbetalen. Zal je 't doen? Afgesproken!”

Na een bemoedigend knikje keert meneer Kanters zich om en loopt hij voorzichtig de smalle treedjes af.

Zijn werk neemt weer spoedig al zijn aandacht in beslag, maar toch kan hij niet verhinderen, dat zijn gedachten af en toe terugdwalen naar het kleine kamertje van Breemer.

Wat een droevig bestaan toch, denkt hij. Armoede, gebrek in dit aardsche leven — en geen hoop voor het eeuwige leven. Zoo was het gewoonlijk — zoo scheen het ook hier te zijn.

„De kerk is niets voor ons,” had de vader van dat kind gezegd. Arme man! De kerk brengt een boodschap, die óók voor jou is, net zoo goed als voor alle andere menschen: dat de Heere Jezus Christus in de wereld gekomen is, om zondaren zalig te maken.

Zouden ze bij Breemer nooit die boodschap gehoord hebben?

't Kon best zijn.

Verschrikkelijk toch, dat er midden in zulk een groote stad in een christenland nog menschen konden leven, die daar niet van wisten. Die maar voortleefden hun leven van elken dag, zonder te vragen naar den wil van God. Die zich bekommerden over o, zooveel dingen en het ééne noodige vergaten.

Was er dan niemand, die hen terug wilde roepen tot God en Zijn dienst?

O, ze waren als schapen, die geen herder hebben, — afgedwaald van de kudde. Als er niemand kwam om ze op te zoeken, — ze zouden voor eeuwig verloren gaan.

Meneer Kanters voelde zich onrustig worden bij die gedachte. Zeker, hij wist wel, dat de Heere Jezus, de Goede Herder, Zijn schapen wel kent; dat Hij geen enkele van Zijn schapen verloren laat gaan. Maar hij wist óók, dat de Heere Zich van middelen wil bedienen, om de menschen weer tot Zich te trekken.

En daarom was het zijn vurig verlangen, een levende boodschap te zijn van den Heere Jezus Christus, — gehoorzaam te zijn aan het bevel van den Hemelkoning: Ga uit in de wegen en heggen en dwing ze in te komen

VI

Al zwaarder leed

„Lena, zou vader nu gauw komen?”

’t Was al de derde maal, dat Marietje het vroeg.

Zeker, ze verlangde er altijd wel naar, dat vader thuiskwam, maar vandaag had ze er toch een bijzondere reden voor. Ze moest vader iets vragen en ze was nieuwsgierig, wat hij wel zeggen zou.

Ze had er Lena al zóólang mee aan haar hoofd gezeurd, tot die gezegd had: „Kind, schei er nou maar over uit; als vader thuiskomt zal je ’t wel hooren.”

Maar ze had er niet over kunnen zwijgen. Als vader het nu maar goed vond. Ze wou het toch zoo érg graag.

’s Middags om vier uur, toen de school uitging, hadden er een paar dames gestaan op de Elandsgracht, die kaarten uitdeelden aan de kinderen. Dat was wat geweest! Ze renden er op af en drongen, drongen, om ook maar zoo’n kaart te bemachtigen. Het ging zoo ’t ging — een kaart moest je hebben!

Marietje had er óók een gekregen en ze was hem gauw gaan lezen. Eerst had ze ’t niet erg begrepen: er stond op, dat Zondag om één uur Zondagsschool gehouden werd in de Westerstraat.

„Weet je, wat dat is?” had ze gevraagd aan Annie van Buren.

Die had het ook niet geweten. Maar Jaantje Visser

had gezegd: „O, ik weet het wel, ik ben wel 'es op Zondagsschool geweest, maar d'r is niks an.”

„Wat moet je daar dan doen?” had Marietje gevraagd.

„Doen? Je moet stilzitten en luisteren; er worden verhalen verteld.”

„O, ja?” had Marietje gezegd, „dan vraag ik, of ik er naar toe mag van vader.”

Ze was dol op verhalen. Ze vond het op school altijd het fijnst, als de juffrouw maar vertelde. Dat verveelde haar nooit. En dat je moest stilzitten — nou, dat was niets erg. Dat deed je vanzelf al, als er verteld werd.

Zoo was ze thuisgekomen met kleuren van opwinding en ze had dadelijk van Lena willen weten of ze zou mogen. Maar Lena had haar niet zoo erg veel hoop gegeven. Lena had zoo'n vaag besef, dat Zondagsschool en kerk bij elkaar behoorden en van de kerk wou vader niets weten, dus dan zou het met de Zondagsschool wel niet anders zijn. Daarom vond ze het beter, Marietje alvast op een weigerend antwoord voor te bereiden.

Toch bleef Marietje vol hoop. Ze zou niet weten, waarom vader het niet goed zou vinden, want het kostte niets — dat stond er duidelijk op te lezen: Toegang vrij. Dus daarvoor hoefden ze het niet te laten.

Hoor! Voetstappen in het gangetje! Zou het vader zijn?

Mis! 't Is Jakob. Hij komt eten voor hij weer naar zijn werk gaat.

Jakob is norsch de laatste weken. Hij zegt weinig en wàt hij dan nog zegt, klinkt stroef en kortaf. Vader en Lena weten wel waaròm. Ze vinden het maar het beste, hem met rust te laten. Maar Marietje, die er niets van begrijpt, probeert telkens opnieuw, hem aan het praten te krijgen.

„Jakob,” zegt ze, „hoor 'es.”

„Wat is er?”

„Ik heb een kaart gekregen. Kijk 'es. Zou 't mogen van vader?”

„Weet ik het!”

„Ach, je kijkt niet eens. Lees dan 's wat er op staat.”

Maar Jakob neemt er niet de minste notitie van. Hij bromt een beetje als eenig antwoord.

Toch geeft Marietje het nog niet op.

„'t Is voor de Zondagsschool. 't Kost niks.”

„Zondagsschool?” smaalt Jakob. „Het is wat! Je kan wel 's een vrijkaartje van me krijgen voor de bioscoop. Daar heb je meer an.”

„Worden daar ook verhalen verteld, Jakob?”

„Nee, d'r wordt een film afgedraaid.”

Marietje denkt er over na, maar ze voelt voorloopig nog meer voor de Zondagsschool. Daar vertellen ze verhalen, dat lijkt haar!

Kwam vader nu maar. Ha, daar hoort ze wat. Ja, hij is het! Maar o, wat loopt hij langzaam en wat ziet hij er vreemd uit, zoo bleek!

„Lena, Lena, kijk vader toch 's!”

Vlug schuift Lena het gordijn op zij en ze ziet nog net vaders gezicht. Ja, er moet iets met hem gebeurd zijn. Ze vliegt de trap af, hem tegemoet.

„Vader, wat scheelt er aan?”

Bremer tracht te glimlachen, maar het gaat hem slecht af.

„'t Is niets,” zegt hij, „ik heb mijn been bezeerd, anders niet.”

Lena neemt gauw het kistje van hem over en zegt: „Zal ik Jakob vragen, of hij u naar boven helpt?”

„Nee, dat geeft toch niets, laat maar. Ik doe het wel kalmpjes aan.”

Terwijl Lena alvast den ouden rieten stoel dicht bij de deur gereed zet, hijscht Breemer zich tree voor tree de trap op. Marietje staat er verschrikt naar te kijken. Nu is vader er, — maar aan wat ze vragen wilde, denkt ze niet meer. Ze voelt, dat er iets ergs gebeurd is en met wijd-open oogen ziet ze naar vaders gezicht, dat nu van pijn verwrongen is.

Vader laat zich in den stoel neervallen. Dan willen ze allen weten, wat er gebeurd is. Zelfs Jakob draait heen en weer op zijn stoel, alsof hij wat vragen wil. Maar voorloopig is Breemer niet tot spreken in staat. Hij moet eerst even bijkomen.

Als de pijn wat bedaard is, krijgen ze het bij stukjes en beetjes te hooren.

Hij was op weg naar huis en liep de Raadhuisstraat door, naar de Westermarkt. Daar stak hij over naar den huizenkant, vlak voor een tramwagen heen. Maar nauwelijks de tramrails gepasseerd, zag hij een auto aankomen, die gelijk met de tram opreed.

Even aarzelde hij. Terug kon hij niet meer — blijven staan dèrfde hij niet — het eenige, wat er overbleef was dus, te trachten nog voor de auto over te komen. Dat oogenblik van aarzeling was hem noodlottig geworden. De chauffeur van de auto wist niet, waar de man op den weg heen wilde en op het moment, dat Breemer vooruitliep, haalde de auto naar denzelfden kant uit. Misschien zou alles nog goed afgeloopen zijn als niet een handwagen Breemer den weg versperd had. Nu raakte hij beklemd tusschen de auto en den handwagen.

Een scherpe kreet van pijn — gegil van menschen....

Mannen schoten toe, die hem opnamen.... Van wat er daarna gebeurde kon hij zich niets meer herinneren.

Hij was buiten bewustzijn geraakt en pas bijgekomen in het politie-posthuis.

't Was nog betrekkelijk goed afgeloopen: verscheidene ontvellingen en een gekneusd rechterbeen.

Of ze hem naar het gasthuis wilden brengen, werd hem gevraagd. Maar dat had hij niet gewild.

„Nee, ik wil naar huis.”

Nu, dan zou de auto, die hem aangereden had, er hem wel heenbrengen. Zoo was het gebeurd. Ze hadden hem naar binnen willen dragen, maar dat wou hij evenmin. De kinderen zouden veel te veel schrikken. Daarom was hij voetje voor voetje het gangetje door-gescharreld, hoe moeilijk het hem ook viel.

Marietje, die onder het vertellen tegen vaders stoel is komen aanleunen, kijkt medelijdend naar vaders been, dat rechthout ligt, gesteund door een anderen stoel.

„Hebt u erge pijn?” vraagt ze.

„'t Gaat nogal, hoor.” Vader knikt haar bemoedigend toe en Marietje maakt er uit op, dat het alweer bijna over is. Ze begint tenminste na een poosje maar weer te babbelen en dan schiet haar opeens te binnen, wat ze vragen wou.

„Vader,” zegt ze, „ik heb vanmiddag een kaart gekregen. Kijk 'es. 't Is voor de Zondagsschool. Mag ik er ook naar toe?”

„Ach kind, daar heb je niks an.”

„Wel waar, vader. Jaantje Visser zegt, dat ze daar verhalen vertellen.”

„Ja, dat weet ik wel.”

Marietje zet groote oogen op.

„Hoe weet u dat, vader?”

Bremer antwoordt niet dadelijk. Hij denkt aan den tijd, toen hij zelf op Zondagsschool ging. Wat is dat

lang geleden, wel dertig jaar. Waar blijft de tijd toch!

„Kom, Marietje,” zegt Lena, „laat vader nou met rust. Eet jij maar eens vlug je boterham op.”

Ze merkt wel, dat vader niet op Marietje's vraag antwoordt en ze schrijft zijn zwijgen toe aan de pijn in zijn been. Bezorgd kijkt ze hem aan. Hoe moet het nu verder? Vader kan natuurlijk morgen niet de straat op en wie weet, hoe lang dat nog duurt. Dan staan zijn verdiensten ook weer stil.

Lena zucht.

't Was toch ook altijd wat anders.

Dienzelfden avond kwam de gemeente-dokter nog, die gewaarschuwd was door Jakob. Het been werd zorgvuldig onderzocht. Het werd betast en gebogen, zoodat het Breemer menigen uitroep van pijn ontlokte.

De dokter scheen nogal tevreden. Hij gaf een recept voor een waternverband en zei, dat het been volkomen rust moest hebben. Na een dag of vier zou hij weer komen kijken. Mocht het been in dien tijd opzwellen, dan moesten ze het hem laten weten.

„Dokter,” vroeg Lena, toen hij opstond om weg te gaan, „hoelang zou het wel duren, voordat vader weer loopen kan?”

„Hoe lang? Dat valt niet precies te zeggen. Misschien vier weken, maar het kunnen er ook wel zes of acht worden.”

„Zoolang?!”

Vader en Lena riepen het tegelijk.

„Ja, wat denk je dan! 't Heeft zijn tijd noodig om te genezen. Daar is nu eenmaal niets aan te doen.”

Nog lang nadat de dokter is weggegaan, zitten vader

en Lena bij elkaar met bezorgde gezichten. Denk je eens in : minstens vier weken niet de straat op!

„t Kan wel meevallen,” troost Breemer, „die dokters hebben het ook niet altijd bij het rechte eind.”

Lena kijkt een poosje strak voor zich uit.

Ze heeft een plan en ze wikt en weegt, of het uit te voeren is. Ja, denkt ze, 't gaat best, als vader het goedvindt.

„Vader,” vraagt ze, „zou u zittend kunnen werken? Ik bedoel: uw koperen stukjes maken?”

„Jawel, maar wat geeft dat! Ik heb er nog genoeg en er gaat nu toch niets af,” antwoordt Breemer op moedeloos toon.

Maar nu komt Lena voor den dag met haar plan.

Nu vader thuis moet blijven, wil zij met vaders koopwaar de straat op. Ze zouden toch van haar evengoed willen koopen als van vader? Zwaar werk wás het niet — dat kon ze best doen. Nee, vader hoefde geen bezwaren te maken, — het kon best. Ze zou 's ochtends eerst Marietje naar school helpen en er daarna op uittrekken. Dan kon ze immers om twaalf uur weer thuis komen en 's middags opnieuw de straat op gaan?

Werkelijk, vader moest haar maar laten gaan. Ze wilde het morgen maar meteen probeeren.

„t Zal je niet meevallen, kind,” zegt Breemer nog. Toch staat zijn gezicht niet meer zoo somber. Het is, alsof de wilskracht, die er uit Lena's woorden spreekt, hem ook wat opmontert.

Dadelijk vat Lena dat antwoord als een toestemming op en ze is er blij mee.

Als nu de menschen van haar maar eens veel wilden koopen

VII

Op Zondagsschool

't Is stil in de Zondagsschoolklas.

Juffrouw Drost staat gereed, met haar vertelling te beginnen en kijkt of alle kinderen opletten. Ze heeft er vandaag een „nieuwelingetje” bij en ze is er mee in haar schik. Want hoe voller haar klas is, hoe liever ze het heeft. Een aardig kind is het, met een paar heldere kijkers, die nu vol verwachting naar haar opzien.

Marietje Breemer heet ze

Ja, Marietje is op de Zondagsschool.

Vandaag voor het eerst.

Ze heeft er net zo lang om gebedeld, tot vader zei: „vooruit dan maar.”

Alles is haar nog vreemd — het zingen en het bidden — maar toch vindt ze het wel fijn. Heel anders dan op de gewone school.

Nu gaat de juffrouw vertellen.

Een wonderlijke geschiedenis — net een sprookje. Maar het *is* geen sprookje, — 't is werkelijk gebeurd, zegt de juffrouw. Het staat in den Bijbel en de Bijbel is het Woord van God. Daar kunnen we op vertrouwen, van het begin tot het eind.

De juffrouw vertelt van een eenvoudigen herdersknaap. David heette hij. Hij woonde met zijn vader en zijn oudere broers in een klein plaatsje, Bethlehem.

Die groote, sterke broers deden het zware werk, maar het geringere werd opgedragen aan den jongste: met de schapen moest hij naar de bergweiden. Daar konden de schapen rustig grazen en hij, David, moest er op passen.

't Was maar heel eenvoudig werk, ja, maar 't was ook wel eens heel geváárlijk werk! Daar kon David van meepraten!

Eens kwam er een beer uit de bosschen tevoorschijn en op een anderen keer sprong een leeuw brullend achter het struikgewas vandaan om een schaap van de kudde te verscheuren. Toen was er gevaar!

Maar de herdersknaap ging er niet voor op de vlucht. Moedig als een held verdedigde hij zijn kudde tegen het wilde dier. Hoe dúrfde hij!

Hoe hij dúrfde?

Omdat hij in de eenzaamheid van het stille heuvel-landschap geleerd had, tot God op te zien en op Hem te vertrouwen. Omdat zijn diepste begeerte was, zelf een schaap te zijn van den Goeden Herder.

Daarvan zong hij in het stille morgenuur:

De Heer is mijn herder, mij zal niets ontbreken;

Hij doet mij nederliggen in grazige weiden;

Hij voert mij zachtkens aan zeer stille wateren
en zijn handen tokkelden daarbij de snaren van de harp.

Maar diezelfde handen grepen den slinger of de knots als er gevaar dreigde. Dan voelde David zich kloek en sterk, omdat hij op God vertrouwde. Met God kende hij geen vrees.

En de Heere had zijn vertrouwen niet beschaamd: Hij had hem de kracht gegeven om den beer èn den leeuw te verslaan.

Van dien herdersjongen gaat de juffrouw nu verder vertellen.

Marietje zit muissstil, de oogen onafgebroken op de juffrouw gericht. Tusschen haar wenkbrauwen komt een diep rimpeltje — een teeken, dat ze met spanning luistert.

't Is ook zoo wonderlijk! Die eenvoudige herdersknaap, die zoo mooi kon zingen en spelen, die zoo moedig zijn schapen verdedigde — hij blééf geen schaapherder — hij kwam aan het hof van den koning, hij werd een dapper krijgsman en later, op Gods tijd, werd hij zèlf koning!

Dat was een mooi verhaal. Marietje zucht, als het uit is. Ze vindt het eigenlijk jammer, dat de juffrouw ophoudt. Zouden ze nu alweer naar huis gaan?

Neen, er worden liederenbundels uitgedeeld. Het versje, dat ze nu gaan zingen, herinnert Marietje opeens aan de plaat, die ze in de Kalverstraat heeft zien hangen:

Als een herder, die zijn schaapje,
Van de kudde afgedwaald,
Zoekt, totdat hij 't heeft gevonden
En 't verblijd weer tot zich haalt,
Zóó ook zoekt de trouwe Heiland
't Van Hem afgezworven kind,
Tot Hij 't eindelijk, moe van 't zwerven,
Moe van 't dolen wedervindt.

„Wel, Marietje,” vraagt de juffrouw als de Zondagschool uitgaat, „kom je de volgende week weer terug?”

„Ja, juffrouw,” antwoordt Marietje en ze knikt

ijverig met haar hoofd, alsof ze zeggen wil: wàt graag.

Als ze zich omkeert om weg te gaan, komt er juist een meneer het lokaal binnen.

„Kijk, meneer Kanters,” zegt de juffrouw, „dat is Marietje Breemer. Ze is vandaag voor 't eerst geweest en ze hoopt volgende week terug te komen.”

„Wel,” verbaast zich meneer Kanters, en hij legt zijn hand op haar blonde hoofdje, zóó, dat ze hem aankijken moet, „wel, heet jij Marietje Breemer? En waar woon je wel?”

Marietje zegt het, een beetje verlegen.

„Zoo! Dan weet ik, dat je een groote zus hebt. Lena heet ze, is 't niet waar?”

„Ja,” knikt Marietje en meneer Kanters moet lachen om de groote oogen, die ze uit pure verwondering opzet.

„Nu, 'k ben blij, dat je op Zondagsschool komt, hoor. Dag Marietje, tot volgende week hopen we, hè?”

Marietje knikt weer en op een holletje loopt ze de school uit.

Juffrouw Drost is bijna net zoo verwonderd als Marietje.

„Kent u dat gezin, meneer Kanters?” vraagt ze.

„Ja, dat wil zeggen, ik kom er elke week voor de huur. 't Lijkt me een verwaarloosd gezin toe en daarom ben ik werkelijk blij, dat het kind op de Zondagsschool komt. Wie weet”

Och, 't is maar zoo eenvoudig, dat werk van de Zondagsschool. En toch — als de Heere er Zijn zegen over gebiedt, kan het wonderen doen. Meneer Kanters wéét het uit ervaring.

Opgetogen komt Marietje thuis.

Ze heeft nauwelijks tijd om gedag te zeggen.

„'t Is zóó fijn op Zondagsschool. Ik zit bij een juffrouw in de klas en er is nóg een juffrouw, maar die vertelt niet, die geeft kaartjes — kijk, van die mooie. Die krijg je als je geleerd hebt. En de andere juffrouw heeft verteld. Zoo mooi, vader! En toen hebben we weer gezongen, een paar keer wel en toen heeft de juffrouw gebeden. We moesten zóó zitten”

Om het aan vader en Lena duidelijk te maken, vouwt ze haar handen samen en doet ze haar oogen dicht.

„. . . . En toen kwam d'r ook nog een meneer en die zegt: hoe heet je en waar woon je? En toen zegt-ie: ik ken je zus wel, die heet Lena.”

„Een meneer, die *mij* kent? Kind, dat heb je verkeerd verstaan! Wie zou dat nou moeten zijn? Dat kan immers niet!”

„'t Is wèl waar, 't is wèl waar. Hij zei het toch zèlf!”

„Nou, zeg òp dan: hoe zag die meneer er dan uit?”

Ja — dat was moeilijker. Hoe zag die meneer er uit!

„Gewoon — een meneer — met grijs haar,” zegt Marietje en ze kijkt alsof iedereen na die beschrijving wel weet, wien ze bedoelt.

Lena haalt haar schouders op.

„Laat 's kijken, zus, hoe die kaartjes er uitzien.”

Direct is Marietje weer vol vuur. „Kijk,” zegt ze en ze laat een kaartje zien met blauwe letters en een oranje randje, „dit krijg je als je wat geleerd hebt.”

„En wat moet je dan leren?”

„O, dit.” Nu komt een ander kaartje voor den dag. Lena bekijkt het eens aan beide kanten. Er staat een opschrift boven in dikke letters. Hardop leest ze: „David en Absalom”.

„David?” vraagt Marietje, „o, vanmiddag hebben we ook van David gehoord. Zal ik het eens vertellen?”

Ja? Moet je luisteren; u ook, vader, moet u luisteren. 't Is zoo'n mooi verhaal!"

Vader, die nog bijna niets gezegd heeft sinds Marietje is thuisgekomen, weet niet of hij om haar drukke gebabbel moet lachen, of dat hij er boos om moet zijn. Eigenlijk wil hij er niets van hooren en spijt het hem, dat hij het kind naar de Zondagsschool heeft laten gaan. Nu krijgt hij natuurlijk een hoop gezeur aan te hooren, denkt hij. Met die dingen had hij nu eenmaal afgedaan, voorgoed!

Onwillig schudt hij dan ook zijn hoofd en zijn stem klinkt ruw: „Kind, schei nou asjeblieft uit over die Zondagsschool. Je ratelt zóó, dat ik er hoofdpijn van krijg.”

Een oogenblik is Marietje uit het veld geslagen. Vader wist natuurlijk niet, hoè mooi het was, anders zou hij het wel willen hooren.

Maar Lena, die medelijden krijgt met haar teleurgestelde gezichtje, zegt: „Kom maar, Rietje, dan moet je niet zoo hard praten, dan mag je 't wel aan mij vertellen, nietwaar vader?”

Vader haalt zijn schouders op. „Wat kan mij het schelen.” Maar tegen wil en dank hoort hij ieder woord.

Marietje heeft goed geluisterd en ze heeft er aardig wat van onthouden. Ze vertelt het over met haar eigen woorden en juffrouw Drost zou misschien even gelachen hebben, als ze gehoord had, wat Marietje er af en toe van maakte. Maar Lena lacht er niet om. Ze vindt het een mooi verhaal.

„'t Is echt gebeurd, hoor!” verzekert Marietje aan 't eind.

„Welnee, zus, dat zal niet. 't Zal alleen maar een verhaal wezen.”

„Nee, hoor, de juffrouw heeft het zelf gezegd: 't Is echt gebeurd. Weet je waarom? Omdat het in den bijbel staat. De juffrouw hééft er een. Die ziet er net uit, als die zwarte boeken, die we in de Kalverstraat zagen liggen, weet je nog wel? En weet je nog van die plaat, Lena? Zou die man misschien David zijn?”

Zoo babbelt ze maar door. Lena vindt het prettig om naar haar te luisteren. Wat zou het ongezellig zijn in huis zonder Marietje.

„Nou, zus, ik ga de aardappelen koken, hoor. Aanstonds zal Jakob wel thuiskomen en dan kunnen we eten.”

„En weet je, wat *ik* ga doen? Ik ga m'n versje vast leeren.”

„Dan zal je 't volgende week wel weer vergeten zijn, denk ik,” lacht Lena.

„Ja, maar 't is zoo moeilijk. Kijk 's, wat een lange regels.”

Ze legt het kaartje plat op tafel en begint met een dreunstem het versje op te lezen:

Welzalig hij, wiens zonden zijn vergeven;
Die van de straf voor eeuwig is ontheven;
Wiens wanbedrijf, waardoor hij was bevlekt,
Voor 't heilig oog des Heeren is bedekt.

Ziezoo — eerst maar die eerste helft. Ze herhaalt de regels, één voor één, zóólang, tot ze er goed inzitten.

Breemer wordt er onrustig onder.

De geschiedenis van David heeft oude herinneringen bij hem opgewekt. Hij zag het alles weer, zooals het eens was in zijn jeugd, toen hij luisterde naar dezelfde geschiedenissen. Maar hij wil er niet meer aan denken. Hij wou, dat ze haar mond maar hield. Wat bezielde

dat kind toch! Hoor nu toch eens, hoe ze maar aldoor dezelfde regels opzegt!

Als klanken uit een ver verleden komen ze tot hem.

Maar diezelfde woorden, die alle eeuwen door tot de menschen hebben gesproken van troost, van zaligheid, — ze brengen Breemer géén troost. Neen — ze herinneren hem aan *zijn* „wanbedrijf” en aan zijn leven zonder God.

O, hij probeert wel, zich van die gedachten los te maken — hij tracht zich wel in te beelden, dat hij daarmee afgerekend heeft — maar het lukt hem niet!

Duidelijker dan ooit staat het hem voor den geest: hij heeft met God *niet* afgerekend. En wat erger is: éénmaal komt God, om met hèm af te rekenen

. . . . Welzalig hij, wiens zonden zijn vergeven
Dat kan nooit voor mij zijn, denkt Breemer.

VIII

Herinneringen

„Nou, dan ga ik maar, vader,” zei Lena.

Ze stond gereed om weg te gaan. Het kistje hield ze onder den arm. Ze was er al aardig aan gewend.

Eerst had ze het toch wel naar gevonden, zoo over straat te loopen. Maar 't moest immers! En daarom had ze dapper doorgezeten.

't Was niet slechter gegaan, dan bij vader. Ze raakte werkelijk nogal wat kwijt. Er waren zelfs dagen geweest, dat ze bijna twee gulden thuisbracht.

Wel was ze de eerste dagen doodmoe thuisgekomen. Aldoor dat slenteren — dat viel lang niet mee. Maar werkelijk, ze wende er aan. Ze zag er nu niet meer tegen op.

Vader zou vandaag weer enkele koperstukjes maken. Zijn gereedschap lag al voor hem op tafel. Hij knikte Lena toe: „Goed hoor en wees voorzichtig.”

Een paar buurvrouwen, die voor het gangetje stonden te praten, gingen op zij om haar te laten passeeren. Hoofdschuddend keken ze haar na.

„Mensch, 't is toch wat te zeggen. Zoo'n kind nog en dan al zoo sjouwen voor den kost.”

„Och, schei uit! Maar wat zal je d'r an doen? Wie geeft je wat te eten?”

Buurvrouw wist ook geen antwoord op die vragen. Ze hoopte alleen dat háár kinderen er voor bewaard bleven.



Onbewust van dat beklag ging Lena haar weg. Maar menigeen, aan wien ze dien dag haar koperstukjes aanbod, dacht vrijwel hetzelfde als buurvrouw.

En menig stukje werd gekocht alleen uit medelijden met dat tengere, bleeke meisje.

„Breemer!”

Die uitroep ging vergezeld van een paar tikken op het houten beschot en daarna schoffelde meneer Kanters voorzichtig de trap op.

„Komt u maar binnen, meneer,” klonk uit het kamertje een mannenstem.

„Zoo,” dacht meneer Kanters, terwijl hij de deur openduwde, „de man zelf thuis.”

„Neem me niet kwalijk, meneer, maar ik kan niet opendoen, ziet u. Ik kan m'n beenen niet gebruiken.”

Breemer keek den opzichter aan. Eén van het goeie soort, dacht hij. En 't was net, of hij hem vaker gezien had, maar wáár — hij zou het met geen mogelijkheid kunnen zeggen.

Meneer Kanters wou aanstonds weten, wat er aan scheelde. Hij ging er even bij zitten en ongemerkt raakte Breemer aan het praten.

„Weet je, Breemer, dat gisteren je dochttertje bij ons op de Zondagsschool is geweest?”

„Bij u?” Breemers oogen gingen wijd open. „Hoe heet u dan, als ik 't vragen mag, meneer?”

„Kanters.”

„Ja, krèk. Dan bèn ik er. Als ik het al niet dacht! Dan ben ik ook nog bij u op Zondagsschool geweest.”

„Woonde je vader dan soms in de Haarlemmerpoortbuurt? Ja? Wel, dan kan ik het me ook nog goed herinneren!”

„En dat nou Marietje óók bij u op de Zondagsschool is! Nou, dat is wèl toevallig.”

„Ja. En toch — toeval bestaat er niet. Dat zal je nog wel weten, niet Breemer?”

„Och, wat zal ik u zeggen . . .” Het gesprek ging den verkeerden kant op, vond Breemer.

„Leeft je vader nog, Breemer?”

't Was een simpele vraag, maar de herinnering deed Breemer pijn.

„Nee,” zei hij, „al jaren dood. Mijn moeder ook.”

Even werd het stil in het kamertje. Alleen de harde tik van het ijzeren wekkerklokje werd gehoord.

Dan begon meneer Kanters weer te spreken, maar nu klonk zijn stem anders. Breemer merkte het op en hij werd er door geroerd. Er trilde meegevoel in.

„Breemer, ik had niet verwacht, dat het zóó met je gaan zou. Wat valt me dat van je tegen. Zoo zijn je ouders je niet voorgegaan.”

Peinzend keek meneer Kanters het raam uit.

Dan vervolgde hij op gedempten toon: „’t Was zoo’n aardig gezicht, je in de kerk te zien zitten, tusschen je vader en moeder in. Ik was in dien tijd diaken. Ik zie nóg, hoe je lachte als ik aan jullie kant collecteerde. En wat luisterde je altijd op de Zondagsschool. Wat hadden wij toen een goede verwachting van je”

Weer stokte het gesprek.

Maar nu verbrak Breemer de stilte en zijn stem klonk heesch. De herinnering had hem meer aangegrepen, dan hij zichzelf wel wilde bekennen. Vooral dat „wij” in dien laatsten zin — dat sloeg ook op zijn ouders — dat begreep hij wel, al werd het nóg zoo bedekt gezegd.

„Laat u dat maar rusten — dat was de goeie ouwe tijd.”

„Méén je dat, Breemer,” zei meneer Kanters levendig, „méén je dat: de goeie ouwe tijd? Zou je dan niet probeeren er weer zooveel mogelijk van terug te krijgen? Nee — ik weet wat je zeggen wilt: wat voorbij is, is voorbij. Maar dan wil ik je toch één ding antwoorden, en denk daar dan eens over na: de Heere is Dezelfde gebleven, al die jaren, die je zonder Hem doorgebracht hebt. Wat ik je vroeger, toen je nog een kind was, van Hem vertelde is nog altijd waar. En Hij zegt in Zijn Woord: „Wie tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen.”

Meneer Kanters zweeg.

Dan veranderde hij plotseling van onderwerp.

„Kun je daar je brood mee verdienen, Breemer?” en hij wees naar de koperstukjes.

„Mijn brood mee verdienen? 't Is te weinig om van te leven en teveel om van te sterven — dat is het!”

Meneer Kanters hoorde wel de bitterheid in zijn stem, maar deed of hij het niet opmerkte.

„Wat was je vak eigenlijk? Want je hebt dit natuurlijk niet altijd gedaan, wel?”

„Nee meneer, ik ben koperwerker geweest op een fabriek. Maar dat is alweer bijna tien jaar geleden.”

„En heb je daar gedaan gekregen?”

„Ja.”

't Kwam er zóó kort uit en Breemer perste daarna zóó vastbesloten zijn lippen op elkander, dat meneer Kanters onmiddellijk begreep: daarover krijg ik niets meer te hooren.

Het was anders niet uit nieuwsgierigheid, dat hij het vroeg. Hoe graag zou hij den man helpen. Juist daarom wilde hij zich op de hoogte stellen van zijn omstandigheden. Maar als hij geen vertrouwen kreeg — te dwingen viel het niet.

Hij had nu bovendien geen tijd meer; eigenlijk had hij zich al te lang opgehouden. Hij haalde zijn stempeltje tevoorschijn.

Breemer schoof hem de huurkaart toe. Het geld lag er op: één week huur en vijftig cent op afbetaling van de huurschuld.

„Zoo, is 't nogal meegevallen van de week? Hoe raak je nu je koperwerk eigenlijk kwijt, nu je thuis moet zitten?”

„Daar gaat mijn oudste dochttertje mee uit, meneer. 'k Wou het niet hebben, maar ze hield niet op.”

„'t Is een flinke meid. Ze weet van aanpakken, merk

ik. We zullen maar hopen, dat je het weer gauw zelf kunt doen."

Meneer Kanters stond op en ging heen met een vriendelijken groet.

Breemer vorderde dien morgen slecht met zijn werk. Telkens rustten zijn handen en dan staarden zijn oogen strak voor zich uit.

.... Wat kon het toch wonderlijk loopen, dacht hij. 't Was zeker al meer dan vijf en twintig jaar geleden, dat hij den „meester van 't Zondagsschool" voor het laatst gezien had Ze waren allebei heel wat ouder geworden in dien tijd. Meneer Kanters ook — heelemaal grijs was hij Ja, er was heel wat veranderd in dien tijd

„.... Maar de Heere is Dezelfde gebleven"

Och, wat gaf dat voor hèm. Hij had er immers nooit meer wat aan gedaan. 't Was allemaal verkeerd geloopt àlles!

Hoe het zoo gekomen was — hij zou het niet kunnen zeggen. Het was zoo vanzelf gegaan een langzaam afdwalen van het pad, dat zijn ouders bewandelden. 't Had hun verdriet genoeg gekost. Ze hadden hem wat gewaarschuwd! Net zoolang, tot hij de deur uitging om op eigen beenen te staan.

Zijn vrouw had nooit van die dingen gehoord en hij had er nooit over gesproken. Wat kon het hem eigenlijk zèlf schelen! Nooit had hij meer een voet in de kerk gezet. Zijn kinderen waren ongedoopt en hij had het niets bijzonders gevonden. Er waren nog wel eens ouderlingen van de kerk gekomen om huisbezoek te doen, maar hij had ze aan de deur afgescheept.

Toch waren ze teruggekomen — telkens weer

Eindelijk waren ze zijn adres blijkbaar kwijtgeraakt en hij was er niet rouwig om geweest.

Maar soms — bij tijden — moest hij terugdenken aan zijn jeugd, die zoo veilig scheen en zoo zonnig

Als het eens mogelijk was, van voren af aan te beginnen

Zou het kunnen ?

Meneer Kanters had wel gezegd : „Wie tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen” ja, maar hij wist niet, wat er allemaal gebeurd was. Als hij dät wist, zou hij wel anders praten.

IX

De stem van den Goeden Herder

't Is op een regenachtigen Zondag in November.

Ofschoon het zooeven pas drie uur geslagen heeft, is het in het kamertje bij Breemer al schemerdonker. Lena gaat tenminste de lamp maar aansteken. 't Is nog een ouderwetsche — een olielamp. Een zeldzaamheid, nu bijna iedereen electrisch licht heeft.

Och, het kleine huisje staat ook zoo achteraf. Niemand zoekt het hier en niemand heeft het noodig gevonden, in dit vergeten hoekje wat gerief te brengen.

Marietje had er al naar verlangd, dat het licht opging. Ze had een boekje meegebracht uit de bibliotheek van de Zondagsschool en ze wou er zoo graag in gaan lezen. Ze had er al mee voor het raam gezeten, maar vader had gezegd: „kind, je bederft je oogen”. En 't wàs ook zoo. Ze had elk woord een heelen tijd moeten aankijken om te weten, wat er stond.

Nu is het licht op, maar ze heeft haar boekje weggelegd, want ze gaan eerst eten. Ze hebben warm eten: stampot van aardappelen met savoyekool. Dat gebeurt niet elken dag. Ze doen het vaak met brood. Maar 't is vandaag ook Zondag!

Echt gezellig vindt Marietje het, nu ze met hun vieren om de tafel zitten in het zachte schijnsel van de lamp.

Lena schept uit de pan, die midden op tafel staat, voor ieder een bord vol. Dat zal smaken! Vader en Jakob, die het eerst gekregen hebben, zijn maar meteen begonnen.

Marietje wacht nog.

Zelfs als Lena ook begonnen is, zit Marietje nog stil met haar vork in de hand.

„Wat scheelt er aan? Heb je geen trek?” vraagt Lena.

Marietje krijgt een kleur, vooral omdat vader nu ook kijkt. Ze buigt haar hoofdje wat dieper over het bord en trekt uit verlegenheid met haar vork de ruitjes op het tafelzeil na.

„Nou, wat is-t-er? Scheelt er wat aan?” vraagt vader nu.

Nog zwijgt Marietje.

Zou ze 't durven zeggen?

Zou vader niet erg boos worden?

Zouden ze haar niet uitlachen?

Vader, die er niets van begrijpt, legt zijn hand onder haar kin en beurt haar hoofdje wat op.

„Nou, zeg het maar,” dringt hij aan.

Haar gezichtje wordt nog rooder, maar nu komt het hoge woord er toch uit: „De juffrouw heb gezegd, dat we eerst moeten bidden.”

Lena schrikt er van. Dat kind toch! Snel kijkt ze vader aan, bang, dat hij ruw zal uitvallen. Maar wonderlijk — vader schijnt er heelemaal niet boos om te zijn.

Jakob lacht schamper.

„Laat je niks wijsmaken, kind. Da's nergens voor nodig. Bidden doen ze in de kerk,” zegt hij, lachend om wat hij beschouwt als een aardigheid.

Nu komt Marietje in vuur.

„Nietes! Op Zondagsschool net zoo goed! En thuis moet het ook — de juffrouw zegt het zelf!”

„Laat Jakob maar praten, Marietje,” komt vader nu tusschenbeide. „Hij weet er niets van. Zoo gauw jij een gebedje kent, mag je 't opzeggen, hoor.”

„Ja vader? Mag het?” roept Marietje verrast uit.

En als vader, zelf eigenlijk ook verlegen om wat Lena en Jakob er wel van denken zullen, haar toeknikt, vraagt ze: „Dan maar meteen? Ik ken er al eentje, uit het psalmboekje.”

Eerbiedig vouwt ze haar handen en met stijf dichtgeknepen oogen zegt ze zonder haperen het gebed op, dat de juffrouw van de Zondagsschool haar geleerd heeft.

Och, ze begrijpt misschien nog maar de helft van die moeilijke zinnen, maar ze weet toch, dat ze nu tot God spreekt en Hem om Zijn zegen vraagt.

O, Vader, Die al 't leven voedt,
Kroon onze tafel met Uw zegen,
En spijs en drenk ons met dit goed,
Van Uwe milde hand verkregen

't Is het eerste gebed, dat in het gezin van Breemer gebeden wordt.

Voor de eerste maal wordt Gods Naam aangeroepen in dit kleine kamertje, dat zooveel zorg en zooveel verdriet bergt.

En het is de jongste van allen, die met eerbied dien Naam uitspreekt. Onwetend heeft ze de woorden van den Heiland toegepast: „Laat uw licht schijnen voor de menschen”

Een oogenblik is het Breemer wonderlijk te moede.
Zoo was het vroeger ook, toen hij nog kind was.
Dezelfde bekende woorden, hetzelfde gebed.

Toen was *hij* het, die bad

Nù is het zijn kleine meisje Maar van hèm heeft ze 't niet geleerd.

Voortaan bleef het gewoonte, dat Marietje hardop bad voor ze gingen eten en als ze gegeten hadden, ook weer dankte.

Lena vond het heerlijk.

Wat Marietje haar telkens van de Zondagsschool vertelde, nam ze goed in zich op. En als ze op straat liep met vaders koperstukjes, dan dacht ze er over na.

Maar er waren zooveel vragen, waarop ze geen antwoord wist en Marietje ook niet.

„Jammer, dat jij ook niet op de Zondagsschool mag, hè?” zei Marietje vaak.

„Nee, ik zou eerst een paar jaar jonger moeten worden en dat gaat niet,” lachte Lena dan.

Maar in haar hart bleef een vreemd verlangen, dat ze tot dusver niet gekend had.

Eens, op een Zondag, kwam Marietje opgewonden thuis.

„Kijk'es, Lena, een kaart voor den lichtbeeldenavond. Je mag meekomen en vader ook en Jakob ook.”

„'t Zou wat!” bromde Jakob. „Als 't nou nog een film was. Lichtbeelden! Ze bewegen niet eens!”

„'t Is tòch mooi. De andere kinderen zeggen het zèlf. O, maar jij kan toch niet mee, want het is 's avonds, dan moet jij naar je werk.”

„'k Zou niet eens mee willen, kind.”

„En ik zou niet met jou mee willen, hoor,” deed Marietje nu verontwaardigd. „Als je op de Zondagschool gaat, mag je niet naar de bioscoop.”

„Ik zou niet weten van wien niet.”

Marietje wist het best. De juffrouw van de Zondagschool had immers gezegd, dat de bioscoop een plaats was, waar je den Heere Jezus niet kon dienen. Maar dat zei ze niet tegen Jakob. Die zou er maar om lachen en ze kon toch niet tegen haar grooten broer op.

„Jammer, dat vader niet mee kan,” vond Lena.

Marietje keek vader eens aan. Ja, daar had ze eigenlijk niet aan gedacht. Vader was nog steeds niet de straat op geweest. Hij kon wel zoo'n beetje in huis rondscharrelen, leunend op de tafel en op de stoelen, maar op straat — dat

was nog heel wat anders. Hè, dat was jammer — ze zou het zoo leuk gevonden hebben.

„Wanneer is het?” vroeg vader, die wel haar telegestelde gezichtje zag.

„Dinsdagavond, halfacht,” las Lena van de kaart, „in het Wijkgebouw.”

„Ik kon het eigenlijk best probeeran. Zoo ver



is het niet. Dan leun ik maar op jouw arm, Lena."
„Fijn, fijn,” juichte Marietje. Dat zou gezellig worden!

Zoo gebeurde het werkelijk.

Lena was op het idee gekomen, den stok van buurman Faassen, die mank liep, ter leen te vragen.

Ze waren vroeg van huis gegaan, want vlug ging het niet — voetje voor voetje.

Toch was het nog te vroeg, toen ze bij het zaaltje kwamen. De deuren waren nog niet open. Breemer leunde maar wat tegen den muur, want zijn rechterbeen was pijnlijk van het loopen.

Elk oogenblik groeide het getal wachtenden aan.

Daar drong iemand naar den ingang.

„Dag meester, dag meester,” klonk het van verschillende kanten. „Mogen we d'r in?”

„Nog even wachten, hoor. De deur gaat aanstonds open.”

't Was meneer Kanters. Hij keek om zich heen, nadat hij aangebeld had.

„Hé, Breemer, dat is aardig, dat je meegekomen bent. Dat heb je me gisteren niet verteld. Kom er maar meteen in, het staan zal je nog niet meevallen.”

„Nee, meneer, nèt niet!”

De deur ging open en meneer Kanters liet Breemer en de beide meisjes naar binnen.

„Kijk,” zei hij, toen ze in de zaal kwamen, „neem nu deze plaatsen, hier op den hoek; dan kun-je je been uitstrekken als 't noodig is. En jullie er naast. Prachtig hoor.”

Hij keek Lena eens aan. Het kind zag er bleekjes uit, vond hij.

„Wel, Lena, hoe maak jij het? Ik zie je tegenwoordig

niet meer, nu jij verkoopster bent geworden. Dat is alweer een tijd, niet?"

„Bijna zeven weken, meneer," antwoordt Breemer voor haar, „maar nu kan ik er weer gauw zelf op uit. 't Zal tijd worden!"

„O, maar ze heeft de zaakjes goed voor je waargenomen, nietwaar?"

„Ze heb nog meer verkocht dan vader," bekende Marietje openhartig. Ze moesten er allemaal om lachen.

Meneer Kanters ging voortmaken. Aanstonds werden de deuren geopend en dan moest de projectielantaarn opgesteld zijn. Intusschen kwamen er nog een paar dames en heeren.

„Kijk, vader," fluisterde Marietje, „dàt is nou onze juffrouw." Op hetzelfde oogenblik kreeg juffrouw Drost haar in het oog en knikte haar vriendelijk toe. Ze had geen tijd voor een praatje, want nu kwamen de menschen binnen. Dat gaf een drukte van belang.

Even later stond meneer Kanters gereed om te beginnen en langzaam-aan werd het stil in de zaal.

Na het zingen en bidden kwam de eerste plaat op het doek en begon meteen de vertelling.

Aanstonds waren de kinderen één en al oor en zij niet alleen, — ook de groote menschen luisterden met aandacht.

't Was dan ook een mooi verhaal. Eigenlijk waren het er drie, maar ze hoorden toch bij elkaar. 't Waren drie gelijkenissen van den Heere Jezus: het verloren schaap — de verloren penning — de verloren zoon.

Drie afzonderlijke verhalen waren het — en toch geleken ze zoo op elkaar. Het schaap, de penning en de zoon — ze waren alle drie verloren en — gelukkig — ze werden ook alle drie gevonden. Hoe verheugd was

de herder, die het afgedwaalde schaap ontdekte! Hoe opgetogen was de vrouw, die den zoekgeraakten penning vond! Hoe zielsblij was de vader, wiens zoon terugkeerde!

„Zoo zal er óók blijdschap zijn in den hemel over één zondaar, die zich bekeert,” besloot meneer Kanters zijn vertelling. „Zou er al blijdschap in den hemel geweest zijn over òns?

Zijn wij al teruggekeerd tot den Hemelschen Vader, die naar ons uitzielt? Of wenden wij ons van Hem af?

Denkt er aan: éénmaal zal het telaat zijn, om wéér te keeren.

Nù roept God ons nog.

Nù is het nog tijd.

Nù houdt Hij Zijn armen nog naar ons uitgestrekt.

Waarom zouden we wachten? Waarom zouden we blijven ronddolen als een schaap zonder herder?

Nòg is het tijd, om te doen, wat de verloren zoon deed: hij stond op en ging tot zijn vader en zei tot hem: vader, ik heb gezondigd . . .

Laten wij allen vandaag hetzelfde doen.

Laten wij hetzelfde tot God zeggen met oprecht berouw. Dan wil Hij ons om Jezus' wil al onze zonden vergeven.

Dan is er blijdschap in den hemel, omdat een zondaar zich bekeert. En dan is er blijdschap in ons hart, omdat wij vrede hebben met God.”

Wat Marietje onder het luisteren gehoopt had, gebeurde. Ze zongen nu het versje van den Goeden Herder, dat ze al van buiten kende: „Als een herder, die zijn schaapje . . .”

De woorden kwamen op het doek. Lena was blij, dat

ze het ook kon meezingen. Ze had 't van Marietje geleerd.

En hoorde ze goed? 't Was alsof de donkere stem van vader ook meedeed. Of was het verbeelding? Nee, werkelijk, hij zong zachtjes mee! Dat had ze niet verwacht. Ze werd opeens veel blijder en ze wist niet waarom.

Veel te gauw naar Marietje's zin was de avond om. Op den terugweg raakte ze er niet over uitgepraat.

„Nu weten we, wat die plaat beteekent, hè Lena, weet je wel, in de Kalverstraat?”

„O zeg, die hangt er niet meer! Ze hebben hem weggenomen. Gisteren liep ik er voorbij, toen zag ik het.”

„Zou iemand hem gekocht hebben?”

„Misschien wel.”

„Nou, 't geeft niets, hè Lena? We weten toch al, wat het beteekent.”

Zoo babbelden de beide meisjes voort.

Vader was stil, vond Lena. Zou hij het niet mooi gevonden hebben? Of zou het loopen hem pijn doen? Ze vroeg het hem, met bezorgden blik, maar vader zei: „Nee, hoor, 't gaat best.”

't Ging zelfs vlugger, dan bij het heengaan. Het smalle gangetje gaf nog de meeste moeite. 't Was er nu stikdonker en Lena kon niet eens naast vader loopen, want daarvoor was er te weinig ruimte. Ze sukkelde maar zoo'n beetje achter hem aan, hem nog steunend, zooveel ze kon.

Vader lachte er om. „Je denkt, geloof ik, dat ik een klein kind ben. Wees maar niet bang, hoor. Ik kom er wel.”

En hij kwam er ook. Maar toen hij zich in zijn stoel liet vallen, zuchtte hij toch en het zweet stond op zijn voorhoofd.

Marietje moest gauw naar bed.

„Hebt u 't mooi gevonden?” vroeg ze nog.

„Ja, Rietje, erg mooi hoor,” zei Breemer ernstig, zóó ernstig, dat het Lena opviel.

Ze wist niet, wat er den laatsten tijd met vader was. Hij kon zoo vreemd stil zijn. Tusschenbeide hoorde hij niet eens, wat je zei, zóó zat hij in gedachten.

Zou hij misschien tobben over hun geringe verdiensten? Over de armoe, die ze tegenwoordig leden? 't Zou niet te verwonderen zijn, want 't wàs ook erg. Veel erger dan iemand wel wist.

Met het eten, och, daarmee konden ze zich nog wel redden. Verwend waren ze niet.

Maar het ergste was, dat ze onmogelijk kleeren konden aanschaffen en o, ze hadden er alle vier zoo dringend behoefte aan. Wat ze nu droegen was al zoo vaak versteld en gestopt, dat het meer dan erg was. Hoe moest het gaan, als er straks niets meer aan te naaien viel? O, Lena kon er soms niet van slapen.

't Gebeurde wel, dat ze midden in den nacht klaar wakker lag en er over tobde. Dan kon ze het in bed bijna niet uithouden. Dan bonsde haar hart en joegen er onrustige gedachten door haar jonge hoofd. Hoe moest het nog gaan!

Nee, 't zou geen wonder zijn, als vader daar stil van was, dacht Lena.

En toch — toch was dàt niet het voornaamste, waarover Breemer piekerde. Zeker, het ging hem meer ter harte, dan hij zeggen kon, dat ze het zoo armoedig hadden. En dat nog wel door *zijn* schuld! Maar zijn grootste onrust kwam ergens anders vandaan. En dat was er vanavond niet beter op geworden.

Hij ging langzamerhand duidelijk, heel duidelijk zien,

dat hij niet alleen tegenover de menschen schuldig stond, maar bovenal tegenover den Heere God. En dat liet hem niet los. Dat kon hij niet van zich afschudden. Dat hield hem gekneld in een vasten, bangen greep

Lena was al lang naar bed. Ook Jakob, op wiens thuiskomst Breemer gewacht had, zooals elken avond.

Maar nog aldoor brandde er licht in het kale vertrek. Nog aldoor zat Breemer op. Hij zou tòch niet kunnen slapen. Zijn hoofd gloeide en zijn handen waren klam.

Wat moest hij toch doen! Waar zou hij rust kunnen vinden! Rust? Neen, die bestond er niet, voor hèm niet. Die zou hij nooit meer terugkrijgen. Hij was nu eenmaal zijn eigen weg gegaan, den weg van God af

„. . . . Waaron zouden we blijven ronddolen als schapen zonder herder? Nòg is het tijd!”

't Was, alsof hij de woorden weer duidelijk hoorde.

Zou 't voor hèm nog tijd zijn? Nog tijd om terug te keeren tot God?

Zou 't wáár zijn?

X

Dolensmoede

't Was drie weken later.

„Moet je nu vanavond al weer uit? Hè, wat ongezellig!”

Meneer Kanters stond gereed zijn overjas aan te trekken. Veel zin om uit te gaan, had hij zelf ook niet. Hij had een drukken dag achter den rug en veel liever had hij het zich nu eens gemakkelijk gemaakt in de warme huiskamer. Bijna deed de uitroep van zijn vrouw hem dan ook besluiten, van zijn plan af te zien. Hij aarzelde.

„Och, 'k wou eigenlijk even naar meneer Van Helden. Misschien weet hij wel een baantje voor dien man, van wien ik je onlangs vertelde. Je weet wel — die met koperstukjes loopt.”

„Ja, 't is net iets voor jou, om je daar weer voor te spannen, maar zodoende heb je ook altijd wàt.”

Mevrouw Kanters glimlachte, terwijl ze het zei. Zoo was het aldoor geweest en zoo zou het wel blijven. Altijd was haar man maar bezig. Overdag met zijn werk en 's avonds met dingen, die niet minder waarde hadden : het werk in den dienst van God. Hoeveel avonden moest ze hem daarvoor niet missen! 't Hield nooit op. Toch zou ze de laatste zijn, hem daarvan af te houden. Veel- eer stelde ze er het meeste belang in, want ze wist het wel, dat de Heere hem tot dat werk riep. En ze was er

in haar hart blij om, dat haar man die roepstem zoo gewillig gehoorzaamde.

Het bezoek aan meneer Van Helden stond er feitelijk ook mee in verband. Haar man had haar van Breemer verteld. Hoe tragisch het was, dat een zoon van zulke vrome ouders zoover kon afdolen. Dat hij nu een betrekking voor hem probeerde te krijgen, ging natuurlijk niet om buiten zijn verlangen, den afgedwaalden man weer den weg te wijzen naar den Heiland van zondaren.

Ze begreep het best en daarom drong ze niet verder aan, maar zei ze alleen: „Blijf je niet zoo erg lang weg?”

„Nee, 't hoeft niet lang te duren. 'k Ben weer gauw terug.”

Meneer Kanters trok vlug zijn jas aan.

„Ja, ja, dat kennen we,” lachte zijn vrouw.

't Was guur buiten.

Vlug doorstappen maar, dacht meneer Kanters, des te eerder ben ik weer terug.

Voor een deftig huis op de Keizersgracht hield hij stil. Op zijn bellen werd de deur geopend door een bejaarde dienstbode.

„Vraag u even of meneer Van Helden een oogenblik te spreken is? Mijn naam is Kanters.”

Het gezicht van de dienstbode klaarde op bij het hooren van den naam. Ze was eerst niet van plan geweest, de deur verder dan een kier te openen. Je kon nooit weten. Er liep tegenwoordig zulk raar volk rond. Maar meneer Kanters kende ze wel. Ze liet den bezoeker in een kleine spreekkamer en ging hem aandienen.

Even later werd de deur wijd geopend. De heer Van Helden stond aan den ingang.

„Wel, Kanters, hoe gaat het er mee. Kom even mee naar binnen, kerel, 't is hier zoo kil.”

Terwijl hij voorging, de lange gang door, vervolgde hij schertsend: „Ik ben benieuwd, wat voor vreeselijke dingen je me te vertellen hebt, zoo laat op den avond. Zeker weer schoorsteen en dakpannen afgewaaid met den laatsten storm? Mensch, berg je maar! Dat kost je weer je portemonnaie.”

Meneer Kanters lachte. Hij was ook opzichter over de huizen van den heer Van Helden en hij kende hem al sinds jaren. Zoo was hij nu altijd. Je wist vaak niet of het ernst was, wat hij zei, dan wel, of hij er maar een grapje mee maakte. Zijn opgeruimd humeur had hem niet in den steek gelaten bij het klimmen der jaren. Voor iedereen had hij een vriendelijk woord. Menige instelling van liefdadigheid telde hem onder haar begunstigers, want gierig was hij nooit geweest. Een man, om van te houden, vond meneer Kanters. Alleen één ding was jammer: over God en Zijn dienst kon je nooit met hem spreken. „Kom me daar niet mee aan 't lijf,” zei hij dan, „dat moet ieder voor zichzelf weten.” En wàt de tijd ook aan hem veranderd had, in dit opzicht was hij dezelfde gebleven. Het fiere, grijze hoofd boog zich niet voor God . . .

„Mogen we even de drukte van de buitenwereld in je rustige huiskamer brengen, vrouw?” vroeg de heer Van Helden toen hij met zijn bezoeker binnentrad.

Mevrouw glimlachte, terwijl ze meneer Kanters begroette.

„Ik geloof niet, dat u de drukte zult aanbrengen, meneer Kanters,” zei ze. „Dat ben ik meer van mijn man gewend. Maar hij verschuilt zich graag achter een ander.”

Daartegen moest de heer des huizes protesteeren. Hij dreigde den heelen avond geen boe of ba meer te zullen zeggen, als zijn vrouw die woorden niet aanstonds terugnam.

„Maar kerel, je rookt nog niet! Een sigaar? Hier, steek deze eens op. Als ze je niet bevallen, moet je er mij niet op aanzien, want ik heb ze zelf ook maar gekregen. En nu voor den dag met je verhaal.” Tot zijn vrouw gewend ging hij voort: „Let eens op, hoeveel er met je huisjes gebeuren kan in één week tijd!”

„Nee, meneer Van Helden, stel u maar gerust. Uw huisjes maken het best. Ik kom wel met u over een huurder praten, maar het is er niet een van u.”

„Wel, nu nog mooier! Heb ik met andermans huurders óók nog wat te maken? Ik zou . . .”

„Man,” waarschuwde mevrouw, „laat meneer Kanters nu eerst eens uitspreken.”

„Neem me niet kwalijk,” grapte haar echtgenoot terug, „ik zwijg al als een visch.”

Nu kwam meneer Kanters met zijn verzoek voor den dag.

In korte woorden schetste hij de ellende in het gezin van Breemer: de moeder gestorven, de vader bijna geen inkomsten, een meisje van zestien jaar al belast met de zorgen voor het armelijk gezin, onvoldoende voedsel en kleeding . . .

’t Was niets nieuws — een geval zooals er méér voorkwamen. En toch werden de heer en mevrouw Van Helden geboeid door de wijze, waarop hun bezoeker de feiten voor hen openlegde. Hier zocht een liefdevolle hand te helpen, op te heffen wat dreigde weg te zinken.

„Nu wilde ik u vragen,” besloot meneer Kanters, „of

het u niet mogelijk is, den man aan werk te helpen. Hij is koperslager van zijn vak en nu dacht ik: misschien komt er op uw fabriek wel eens een plaatsje open. Als er hier niet geholpen wordt, gaat het geheele gezin te gronde en dat zou me zoo geweldig spijten. De man is afkomstig uit een fatsoenlijke familie. Ik heb zijn ouders nog gekend."

"Heb je 't geval onderzocht, Kanters? Je weet zelf, hoe vaak er bedrog achter schuilt. Waarom heeft hij geen werkloozenuitkeering of steun? En waardoor is hij buiten betrekking?"

"Datzelfde heb ik hem gevraagd, meneer. Maar op dat punt kon ik niets te weten komen. Hij had „gedaan" gekregen, zei hij. En zijn dochter vertelde me, dat vader geen steun *wilde* trekken."

"Ja, kijk eens, Kanters. Dan zouden we dat toch eerst moeten onderzoeken. Geef me maar eens zijn naam en adres."

Meneer Kanters scheurde een blaadje uit zijn zakboekje en schreef het verlangde op. Gelukkig, dacht hij. De zaak is aan 't rollen.

Maar nauwelijks had de heer Van Helden het gelezen, of hij maakte een afwerende beweging met de hand. Het stukje papier werd driftig teruggeschoven.

"Nee, dank je," viel hij uit, „kom voor ieder ander bij me aan, maar niet voor *dien* man. Als ik dat aanstonds geweten had, zou ik je de moeite van het vertellen bespaard hebben. Nee, nee, — daar kan ik me niet mee inlaten."

Verwonderd keek meneer Kanters hem aan.

"Hoe bedoelt u dat? Waarom voor hem niet? Kènt u hem dan?"

"Of ik hem ken? Dat zou ik meenen! Hij is bij mij

in dienst geweest. En als hij je verteld heeft, dat hij „gedaan” gekregen heeft, dan heeft hij gelogen. Gelogen, kort en goed! Hij is weggebleven, omdat . . . nu ja, dat doet er niet toe. Hij had er zijn redenen voor. Dat was nog te begrijpen. Maar daarna heb ik hem opnieuw zijn betrekking aangeboden. En weet je, wat meneer deed? Hij liet me kletsen en gaf taal noch teeken! En wou je nu, dat ik het hem nòg eens vriendelijk ging vragen? Nee, Kanters, dáár bedank ik voor!”

De verwondering van meneer Kanters was er door deze woorden niet minder op geworden. Hij begreep er niets van.

„Zou je denken, dat ik zin heb, de menschen te smeeiken, bij me te komen werken?” vervolgde de heer Van Helden. „Ik heb bij dien goeien vriend éénmaal mijn neus gestooten — dat gebeurt me geen tweeden keer.”

„Maar meneer, er is toch niemand, die dat van u verlangt! Het is juist andersom: ik kom er voor bij u. En als u het goed vindt, zou ik hem naar u toe willen sturen, om u het zelf te vragen.”

„Kanters, ik prijs je goede bedoeling, maar er kan niets van komen,” antwoordde de heer Van Helden met een beslist trek om den mond. „Je moet me dat niet kwalijk nemen, maar het zou vierkant tegen mijn gevoel indruischen. Ik wil geen gunsten bewijzen, die versmaad worden. Bovendien,” en hij leunde achterover in zijn stoel, „bovendien kan ik er weinig aan doen ook. Ik heb me zoo goed als uit de zaak teruggetrokken. Hij zou dus bij mijn zoon moeten aankloppen.”

Op dat laatste ging meneer Kanters onmiddellijk in.

„Zeker, meneer. Doet u me dan één plezier en geeft u me even een woord van aanbeveling mee?”

De heer Van Helden veerde òp in zijn stoel en keek zijn bezoeker een oogenblik strak aan, in twijfel of hij er eigenlijk kwaad om worden, dan wel of hij er om lachen zou. Gelukkig kreeg zijn gevoel voor humor de overhand.

„Nee maar, kerel, je bent onverbeterlijk. De man kan tevreden zijn over zijn pleiter. Goed! Je wou een woord van aanbeveling? Zeg jij me dan eens: hoe kan ik dat doen? Hoe kan ik iemand, die al sinds tien jaren het vak uit is, aanbevelen als een knap vakman? Leg jij me dat eens uit, wil je?”

Hij wreef zich van louter genoegen over dezen zet in de handen en naast zijn lachende oogen kwamen fijne pretrimpeltjes tevoorschijn. Maar zijn bezoeker scheen in 't geheel niet uit het veld geslagen.

„Het vak uit? Hoe weet u dat? Wie zegt u dat? 't Is heel anders! Hij is in dien tijd voor zichzelf begonnen!” zei hij schertsend.

„Wat bedoel je?”

„Wel, meneer,” antwoordde meneer Kanters nu ernstig, „hij maakt kleine koperstukjes: stoofjes en kannetjes en zoo meer. Die verkoopt hij langs den weg. Maar een week of tien geleden kreeg hij een ongeluk en zoolang hij thuis moest blijven, ging zijn oudste dochtertje met de koopwaar de straat op. Dat arme kind!”

„Zeg, man,” mengde zich opeens mevrouw Van Helden in het gesprek, „dan geloof ik zeker, dat ik van den zomer nog wat bij hem gekocht heb”

„'t Is wat moois,” bromde haar man, zoogenaamd verontwaardigd, „koop jij bij mijn concurrenten?”

„Ja, nu weet ik het weer heel goed. Ik was met Jetje. Ze was dol op zoo'n koperen stoofje. Maar ik heb in

het minst niet gedacht, dat het Breemer was. Hoe ziet hij er uit, meneer Kanters? Een bleek gezicht en donkere snor? Ja, ik herinner het me. Gunst, man, wat een verschil met vroeger. Wat moet die man verkommerd zijn! 't Is toch wat te zeggen!"

„'t Was zijn eigen believeu — je weet er alles van. Hij heeft het toch zelf gewild?"

Even viel er een stilte.

Dan begon mevrouw weer, aarzelend: „Zou je 't nog niet eens met hem kunnen probeeren? Je hadt indertijd zelf toch erg veel met hem op. Je prees hem altijd als een flink werkmán."

Hoopvol keek meneer Kanters op. Nu kreeg hij ongedacht hulp.

Maar zóó gauw liet de heer Van Helden zich zelfs door zijn vrouw niet ompraten. Een toezegging wilde hij in geen geval doen. Het eenige, waarmee zijn bezoeker kon heengaan, was de boodschap, dat Breemer dan zelf maar eens bij hem moest komen.

Het resultaat was schijnbaar schraal — en toch had meneer Kanters het gevoel, alsof dit het begin was van een gelukkiger tijd voor die arme stakkers. En er was een danktoon in zijn hart, toen hij met haastigen tred naar huis terugkeerde.

Intusschen was het gaan regenen, en niet zoo zachtjes. De stormachtige wind zwiepte den regen voort en maakte tegelijk het ophouden van een parapluie bijna onmogelijk.

Wat was het stil op straat. Geen wonder! Wie er niet noodig had, bleef nu wel heerlijk thuis. Foei, wat werd je nat!

Even schuilen? Nee, nog maar wat sneller doorstappen

„Ben je daar? O, wat ben je nat. Regent het zóó erg?”

Mevrouw Kanters keek haar man medelijdend aan.



Zou ze 't nu wel zeggen? Of zou ze 't maar verzwijgen tot morgen? 't Was immers geen weer, om er nog door te gaan!

„En òf,” was het antwoord, „het water staat letterlijk in mijn schoenen. 'k Zal ze maar eens gauw uitdoen.”

„Dan mag je wel meteen droge sokken aantrekken. 't Is verschrikkelijk.”

Wat moest ze nu doen! Dat kind van Breemer had het zoo dringend gevraagd: „of meneer Kanters zoo gauw mogelijk wou komen.” Er had groote angst geklonken in haar stem. Stootend, onsamenhangend waren de woorden geweest, die ze in zenuwachtige spanning uitgebracht had. En mevrouw Kanters had het beloofd.

Maar 't was zoo'n weer!

Toch moèt ze het zeggen.

„Ik vind het erg naar voor je, man, maar weet je wie hier zooeven was? Dat meisje van Breemer. 't Arme kind was zoo opgewonden. Ze vroeg of je dadelijk kwam. Er schijnt iets ergs gebeurd te zijn.”

„Met wie? Met Breemer zelf?” schrok hij.

„Ik weet het niet. Ik kon er geen wijs uit worden. Jij moest komen, zei ze maar steeds. Zou je 't wel doen met zulk een weer?”

Even kwam er tegenzin in zijn houding. Er nu weer doorheen? Hoor eens, hoe de regen de ramen striemt! Hoor eens, hoe de wind giert en buldert! Nu er doorheen? Nee, dat kan niemand van hem verlangen.

Opeens flitst het door zijn gedachten: „De Meester is daar en Hij roept u”. . . . Zou 't wáár zijn? Riep de Meester hem? Mocht hij dan weigeren?

Nog half onwillig kijkt hij zijn vrouw aan. Dan, met een zucht, zegt hij: „Laat 'k maar even er heengaan.”

„Trek dan andere schoenen aan,” zegt zijn vrouw, „ik schenk in dien tijd een kop thee voor je in.”

.

Tastend, in gebukte houding, schuifelt meneer Kanters door het lage, donkere gangetje.

Klets! Hij stapt midden in een plas. Het water spat op — het gulpt in zijn schoenen Dom ook, dat hij geen zaklantaarn meegenomen heeft. Op goed geluk neemt hij een grooten stap Ja, daar is het droog — maar nu schuurt zijn hoed weer langs de lage zoldering.

Op het binnenplaatsje klettert een straal water een goot loopt over

Er klinkt gestommel op de trap bij Breemer Er komt iemand naar beneden. Meneer Kanters wacht maar even in het gangetje; daar is het tenminste droog.

„Is daar iemand?” vraagt een gedempte stem.

’t Is Breemer zelf. Hij staat nu op het binnenplaatsje en tuurt het gangetje in. Het zwakke licht, dat uit het venster van één der burens straalt, valt op zijn gezicht. Doodsbleek ziet het. Gejaagd is heel zijn houding en angst flitst in zijn oogen.

„Ja, ik ben het! Je hebt naar me gevraagd, niet?”

„Goddank!” en meteen is Breemer naast hem. „Mag ik het hier even vertellen? ’t Is beter voor Marietje, ziet u. O, meneer, ze is zoo ziek ze heeft zoo hard de koorts En aldoor maar vragen om de juffrouw de juffrouw van ’t zondagsschool, begrijpt u? Maar we weten niet, waar ze woont en toen zegt Lena: ik zal vragen of meneer Kanters komt.”

„Is de dokter er al bij geweest?”

„Ja, meneer, maar die zegt ook al niets, die schudt zijn hoofd maar.”

„Wat scheelt ze dan? Is ze vandáág opeens zoo ziek geworden?”

„Nee, meneer, al van Dinsdag af. En de dokter komt

elken dag. 't Zal wel een zware kou zijn. Ze zou naar 't gasthuis gemoeten hebben, maar ze mag niet vervoerd worden."

"Wel, Breemer, daar sta ik van te kijken. Ze zag er Zondag nog zoo goed uit!"

"Ja, we begrijpen het ook niet. 't Is zoo opeens gekomen. 't Is verschrikkelijk om te" Hij kan den zin niet afmaken. Een droge snik kropt hem in de keel.

"Kom nu, Breemer, je hoeft toch niet dadelijk den moed op te geven. Zóó erg is het toch nog niet, is 't wel?"

"Ja nee misschien niet. Maar och, meneer, dat is nog niet alles. D'r is nog veel meer. Al de ellende komt tegelijk."

Hij zwijgt. Zenuwachtig frommelen zijn vingers aan een knoop van zijn jasje.

"Zeg het maar! Wat dan nog meer?"

"Vannacht is Jakob niet thuisgekomen. Hij werkt in een bioscoop, maar daar is hij gisterenavond ook al niet geweest. En niemand weet, waar hij is. 'k Heb het aangegeven bij de politie en 'k ben vanavond nog even wezen hooren, maar d'r is niets van bekend."

"Wat vreemd is dat, Breemer. Wat kan dat zijn?"

"'k Denk, dat ik het wel weet, meneer. Hij is wegge-loopen van angst!"

"Uit angst? Waarvoor!?"

"Van angst voor de rechtbank, meneer. 'k Zal het u maar zeggen: hij heeft wat weggenomen. En nou kwam er een stuk thuis, dat hij over drie weken moest voorkomen. Dat heeft hem zoo'n angst aangejaagd. 'k Zag het wel aan zijn gezicht. Als-t-ie nou maar niet"

Krampachtig klemt zijn hand zich om den arm van meneer Kanters. „Als hij verloren gaat, is het mijn schuld, mijn schuld!"

„Breemer, bij den Heere zijn veel ontfermingen. Hij zegt: Roep Mij aan in den dag der benauwdheid, Ik zal er u uithelpen en gij zult Mij eeren.”

Maar Breemer schudt het hoofd.

„Niet voor mij, meneer, niet voor mij. Voor mij is het telaat. Maar komt u nu even mee naar boven. Misschien wordt het kind rustiger als ze u gezien heeft.”

Even later staat meneer Kanters bij de bedstee in den hoek van het kamertje. Lena, met roodbehuild gezicht, staat naast hem. Ze heeft juist de oude moltonnen deken weer wat recht getrokken. Mijnheer hoefde niet de lappen en zakken te zien, die daaronder lagen. Maar toch kan ze het niet verbergen, want Marietje ligt geen oogenblik stil.

Onrustig woelt ze heen en weer. Ongelooflijk snel gaat haar adem en de koortsgloed brandt op haar wangen. Nu eens houdt ze de oogen gesloten — dan weer vliegt haar blik wild in het rond.

„Marietje,” zegt meneer Kanters zacht, terwijl hij zich tot haar overbuigt. „Marietje, hoor je me? Ken je me niet?”

Aan niets is te bemerken, dat ze zijn stem hoort.

„Nee,” snikt Lena, „soms praat ze zelf erg hard, maar naar ons luistert ze niet.”

Meneer Kanters begrijpt het wel. Ze ijlt in haar koorts.

Een pijnlijke trek schokt over zijn gezicht. Er schrijnt van binnen een oude wond. Zoo heeft hij ook gestaan bij het ziekbed van zijn eigen kind — onmachtig iets uit te richten tegen de koorts, die het jonge leven sloopte. Hoe heeft hij toen gebeden, gesmeekt om uitkomst. En de Heere had uitkomst gegeven, maar op een andere wijze, dan zijn vrouw en hij gehoopt hadden: met een



blijden glimlach was het meisje heengegaan naar het Vaderhuis. En ze had gezegd, dat niemand om haar bedroefd mocht zijn, want na bangen strijd wist ze nu zeker, dat de Heere haar zonden vergeven had. Ze had gefluisterd:

De lieflijkheên van 't zalig hemelleven
Zal eeuwiglijk Uw rechterhand mij geven.

Dáárin had ze haar troost èn haar vreugd gevonden. Dat was ook de troost geweest voor zijn vrouw en voor hemzelf. Ze wisten hun kind nu in den hemel, waar geen ziekte is en geen pijn . . .

Maar kom, hij mocht niet aan eigen leed denken, hier aan dit ziekbed.

Hij wendt zich half om naar Breemer, die achter hem staat, doch meteen vliegt Marietje overeind. Door-dringend snerpt haar stem door de kamer: „'t Is wèl waar, 't is wèl waar! Op Zondagsschool bidden we ook — en thuis moet het nèt zoo goed . . . de juffrouw zegt het zelf . . .”

Zachtjes drukt meneer Kanters het meisje neer, met de eene hand tegelijk het kussen wat opschuddend. Hij praat geruststellend tegen haar, maar ze hoort het niet. Uitgeput valt haar hoofdje terug.

„Breemer, ik geloof, dat Marietje ons den weg gewezen heeft. Willen we samen bidden?”

En zonder antwoord af te wachten, buigt meneer Kanters zijn knieën. Lena volgt zijn voorbeeld. Ook Breemer, hoewel verlegen en onwennig, vouwt zijn handen en knielt neer . . .

Hij luistert naar het gebed, dat nu wordt opgezonden. O, hoe grijpt het hem aan, ontroerend als het is in zijn eenvoud. Het voert hem mee . . . Het is hem, alsof hij nu staat voor den troon van God, alsof hij nadert tot Hem, Wien hij zóólang den rug toegekeerd had. Al de zorg van zijn gezin — de ziekte van Marietje — het wegblijven van zijn zoon — het tobben voor hun dagelijksch brood . . . dat alles wordt voor den Heere uitgesproken.

„ . . . O, Heere, Gij hebt het Zelf in Uw Woord gezegd: Roep Mij aan in den dag der benauwdheid, Ik

zal er u uithelpen Nu dan, Heere, hoor dan naar ons roepen. Doe niet met ons naar onze zonden, maar geef nog uitkomst. Van U alleen is onze verwachting, bij U alleen zoeken wij hulp in dezen nood”

Uit een bewogen hart stijgt het gebed omhoog — en het vindt weerklink in het gemoed van Breemer. Hoewel bevend en beschroomd, grijpt hij in den uitersten nood den Heiland aan.

Als er Eén helpen kan, dan is het de Heere Jezus. Als er bij Eén raad te vinden is, dan is het bij Hem. Het geeft niets, of hij al blijft voortzwoegen onder den last van zijn zonden, het geeft niets of hij al probeert den zachten drang van den Heiland te weerstaan Nergens elders zal hij rust vinden — alléén bij Hem.

En zoekend en tastend gaat zijn ziel naar Hem uit

’t Is heel laat, als meneer Kanters de steile trap weer afdaalt.

In het slopje is het nog even donker en het regent nog even hard als daarstraks — maar hij let er niet op. Een ritseling van blijdschap en hoop gaat er door hem heen. Niet alleen, omdat de benauwdheid van Marietje wat afgenomen is, neen, nog om iets anders.

Hij heeft Breemer bij het heengaan diep in de oogen gezien. Er blonken tranen in, maar tegelijk een stil begeeren, een heimwee, een verlangen naar ja, naar wat?

„Heere, laat het een verlangen zijn naar U,” bad het in zijn ziel.

En nu hij zich door de leege, glimmende straten naar huis spoedt, wil het hem niet uit de gedachten: „Alzoo is daar blijdschap voor de engelen Gods over één zondaar, die zich bekeert.”

XI

Gevonden

„Lena, hoe laat is het nu?”

Marietje lag heerlijk rustig in de bedstee, als een prinses, vond ze zelf.

Kijk die mooie wollen deken eens en dat witte laken! Zoiets fjns hadden ze zelf nooit kunnen koopen. 't Was een Kerstverrassing geweest. Een groot pak was er thuisbezorgd, waar van alles in zat.

Eigenlijk had ze het maar van hooren zeggen. Lena had het haar later verteld, want ze was met Kerstfeest nog o, zoo ziek geweest. Dat wist ze nog heel goed. Wat had het gebonkt in haar hoofd. Het was geweest, alsof er van alle kanten groote gevaarten kwamen aanrollen, die haar dreigden weg te dringen, vèr, vèr weg En ze had willen wegloopen, maar ze had niet gekund

Jammer, dat ze nu geen Kerstfeest had kunnen vieren met de Zondagsschool. Daar had ze juist zoo naar verlangd. Maar juffrouw Drost was een paar dagen later haar pakje komen brengen en er was een mooi boekje bij geweest. Lena had er al iets uit voorgelezen.

Nu lag ze te wachten tot vader thuiskwam.

Vader! Dat was ook zoiets wonderlijks: vader was naar de kerk! En hij had vroeger zelf gezegd: „we hooren niet aan de kerk, dat is niks voor ons.” Waarom nu dan wel! Ze wou het vader toch eens vragen.

„Lena, hoe laat is het nu?”

„Wat ben je toch ongeduldig! 't Is bij halfacht. Je denkt, geloof ik, dat de klok tweemaal zoo vlug draait als anders.”

Lachend komt Lena naar de bedstee toe.

„Lena, hoor 's. Hoe komt het nou, dat vader naar de kerk gaat? We hóóren toch niet aan de kerk?”

Dat is een moeilijke vraag, denkt Lena. Ze gaat op den rand van de bedstee zitten en om tijd te winnen stopt ze zorgvuldig de deken tusschen het bed en de beddeplank in.

„Lig je lekker zoo?” vraagt ze. Ze wil Marietje's gedachten afleiden, maar dat gaat zoo gemakkelijk niet. Ze komt er toch weer op terug.

„'k Geloof, dat vader eigenlijk wèl aan de kerk hoort,” zegt ze dan. „Tenminste, vroeger was het zoo.”

„En vader zei toch zelf”

„Kom, je moet niet zoo druk doen. Je handen onder de dekens houden, Rietje. Wil ik je 's wat vertellen? Toen je zoo ziek was, is er een dominee hier geweest. En die dominee heeft met vader gepraat, enne . . . en nou is vader naar de kerk, waar die dominee preekt.”

„Heb jij den dominee ook gezien? Hoe ziet een dominee er uit, Lena?”

Lena lachte. „Wel, heel gewoon, een meneer.”

„Ik was ook thuis, toen hij kwam,” ging ze, nu ernstiger, voort. „Hij heeft naar jou ook nog gekeken, maar je sliep.”

„En toen, Lena?”

„Nou, toen is hij hier gaan zitten, voor de kachel.” Lena wist wel, dat Marietje altijd het naadje van de kous wou weten. „En vader zat aan den anderen kant van de tafel en ik aan dezen kant. En toen heeft dominee

verteld, dat hij meneer Kanters ook kende, en vader heeft verteld van vroeger, toen moeder nog leefde. En ook nog van toen hij een kleine jongen was."

"O, en dat heeft vader nog nooit aan òns verteld — en nou wèl aan den dominee . . ."

Haar stemmetje klonk grappig verontwaardigd. Maar Lena, al zei ze niets, begreep best, waaròm vader het nooit verteld had. Vader was vroeger heel anders geweest — hij had het allemaal aan den dominee gezegd, waar zij bij zat. Het kon hem niets schelen, dat zij het ook hoorde. 't Was net geweest, alsof vader blij was, het eens alles te kunnen vertellen.

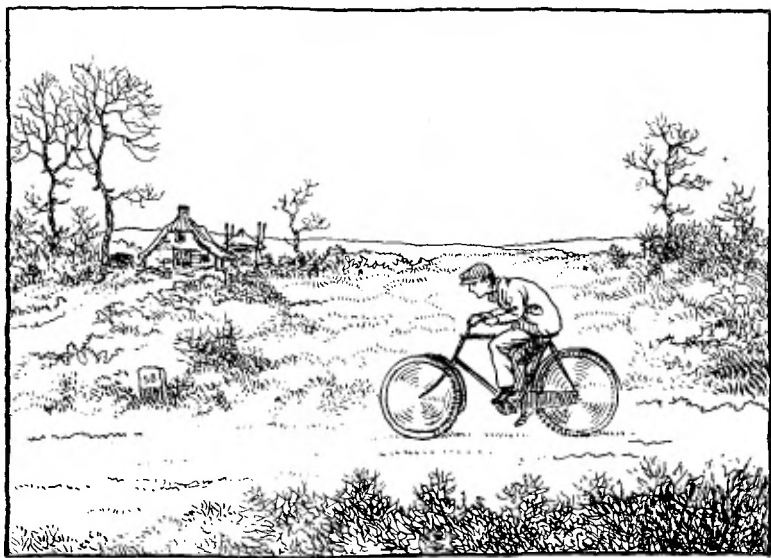
't Was wel een treurig verhaal geweest, vond Lena. Ze was er verdrietig van geworden en ze geloofde zeker, de dominee ook. Wat had de dominee toen vriendelijk met vader gepraat en vader had hem moeten beloven weer eens naar de kerk te zullen gaan, net als vroeger. Vader had geantwoord, dat het nu telaat was, maar de dominee was opgestaan en hij had zijn hand op vaders schouder gelegd en gezegd: „Breemer, voor een verloren zoon, die terug wil keeren, is het nóóit telaat. De Vader staat al op hem te wachten met wijd-uitgebreide armen."

Even had vader toen gewiefeld. Hij had zijn mond geopend, alsof hij iets zeggen wou — maar meteen scheen hij zich te bedenken. Toch had hij beloofd, weer eens naar de kerk te zullen gaan en vanavond kwam hij zijn belofte na. Hij had Jakob meegenomen.

Jakob — ja, hij was weer terug.

Wat hadden ze een angst gehad om hem. Twee dagen hadden ze taal noch teeken van hem gekregen. Maar op Zaterdagochtend kwam er bericht van de politie, dat hij was gevonden in . . . Nijmegen! En denzelfden avond werd hij thuisgebracht.

Lena had zich over vader verwonderd. Hij was niet boos, maar deed juist o, zoo hartelijk. Het had Jakob óók verbaasd. Hij had zich voorbereid op verwijten en op een uitbarsting van woede, en hij had zich al vorgenommen, wat hij er op antwoorden zou. Maar op zulk een ontvangst had hij niet gerekend. Vader had gezegd :



„Jakob, jongen, wat heb je ons in angst laten zitten ; doe dat asjeblieft nooit weer !” Die vriendelijkheid van zijn vader had hem zachter gestemd, en beschaamd en verlegen had hij verteld, waar hij gezeten had.

Hij had een oude fiets geleend van een jongen in de buurt. Hij wou wèg, uit vrees voor de terechtzitting. Waarheen — dat wist hij zelf niet. Misschien ergens de grens over. Den nacht had hij doorgebracht in het

wachthuisje van een klein stationnetje, ergens bij Utrecht. Dat was hem niet meegevallen. Stijf en stram was hij den volgenden dag verder gegaan. Hij had op de wegwijzers gekeken naar de richting Nijmegen; daar zou hij wel verder zien. Maar in Lent, toen hij stond te wachten op de groote veerpont, was hij aangesproken door iemand van de Rijkspolitie, en ja, toen kwam meteen het einde van zijn reis. Den volgenden nacht had hij geslapen op het politiebureau in Nijmegen en daarna werd hij op transport gesteld naar Amsterdam.

't Ergste was nog, dat hij nu ook zijn betrekking kwijt was. Ze hadden een ander voor hem aangenomen. Wat gaf dat opeens weer een zorg, juist nu Marietje wat extra's moest hebben!

Maar toen — toen kwam de Kerstverrassing! Een wollen deken, een paar lakens en een groot pak met allerlei levensmiddelen. Wie het gestuurd had? Het stond er niet op, maar daar zou meneer Kanters wel meer van weten. Die had ook gezorgd voor brandstoffen.

„Stil'es," zei Marietje. Ze hoorde wat. Ja, voetstappen! „Kijk's gauw, Lena, is het vader?"

„Ja, hoor!"

Lena kon in het donker niets onderscheiden, maar ze hoorde 't wel aan den stap. Een oogenblik later trad vader binnen. Zijn gezicht stond ernstig, vond Lena, en toch eigenlijk zoo blij. Vreemd was het.

Natuurlijk moest hij vertellen; Marietje wou er alles van weten. Maar vaders antwoorden waren korter dan ze wel graag gewild had. Liever zou Breemer heelemáál niet gepraat hebben, maar hij wilde het kleine ding niet teleurstellen. Hij was veel te blij, dat ze weer aan het opknappen was. De dokter had het niet verwacht en

voor Breemer was het als een wonder geweest, dien dag na Tweeden Kerstdag, toen de dokter hem feliciteerde. Hij kon haast niet gelooven, dat het gevaar geweken was

„Vader, vertel u nou's van toen u jong was?”

„Wel, kind, daar is niets van te vertellen,” ontweek Breemer.

„En u heb' het ook wel aan den dominee verteld.”

„Nou, vooruit dan, maar het is een kort verhaal, hoor. Toen ik zoo oud was als jij nu, Marietje, woonden we in de Planciusstraat. Het zag er erg gezellig uit, bij ons thuis. We hadden zelfs een mooie kamer; daar zaten we alleen 's Zondags en een heel enkelen keer, als we visite kregen. In die kamer stond ook een orgel en als we uit de kerk thuiskwamen, speelde mijn vader er altijd een paar versjes op en moeder en ik zongen dan mee.”

„Weet u nog welke versjes, vader?” vroeg Marietje gretig. „Ken ik ze ook?”

„Ik ken ze zelf niet allemaal meer, maar toch nog wel een heeleboel er van. Ik leerde ze ook op Zondagschool, net als jij, Marietje Wie heeft lust den Heer te vreezen en Opent uwen mond weet je wel?”

„Jammer, dat wij geen orgel hebben, hè vader, dan kon u nu ook een versje spelen, want u komt nu ook uit de kerk, hè?”

„Maar *ik* kan niet orgelspelen, hoor,” lachte Breemer, „zoo knap ben ik nooit geweest. Ik had er geen zin in.”

„We kunnen best zingen, al hebben we geen orgel,” vond Marietje.

„Nee, vanavond niet, dan word je te moe, kindje. Je moet noodig gaan slapen. 't Is al véél te laat voor zieke kinderen om nog wakker te zijn.”

„Nog even verder vertellen, vader, nog eventjes, hè? Hoe u vroeger naar de kerk ging,” vleide Marietje.

„Nu, dan gingen we met z'n drieën — mijn vader in zijn zwarte pak en ik in mijn Zondagsche kleeren — en dan droeg mijn moeder het dikke kerkboek met het gouden slot.”

„Van ècht goud, vader?” Ongeloovig keek Marietje hem aan.

„Ja, van echt goud. En weet je, wie ik dan in de kerk vaak zag? Meneer Kanters. Ik was ook bij hem op Zondagsschool, net zooals jij nu, Marietje.”

„O, en dat hebt u nooit verteld!”

„Nee, maar toch is het zoo. Wel vijf jaar lang.”

„En, vader, wat gebeurde er dan in de kerk?”

„Wel, dan ging de dominee preeken en dan zongen we en er werd gebeden.”

Marietje lag er even over na te denken, maar ze kon zich niet goed voorstellen, hoe het toeging in de kerk.

„Vader,” vroeg ze, „als ik weer beter ben, mag ik dan ook mee naar de kerk, en Lena en Jakob ook? Gaan we dan met zijn allen?”

„Ja, Rietje, dat beloof ik je. Zoo gauw je beter bent. En nou slapen, hoor, en een beetje kwiek . . .” Breemer fronste zijn wenkbrauwen alsof hij boos was. Maar in zijn hart was er iets als stille dankbaarheid. Zou 't nu toch nog goed worden?

. . . „Met jou goed worden?” spotte een stem in zijn binnenste, „met jou, met een dief?” . . .

Verdwenen was opeens zijn blijheid.

Den volgenden avond stond Breemer op de stoep van het huis, waar meneer Kanters woonde.

Hij had er den heelen dag over nagedacht, of hij 't

wel doen zou — of hij 't wel durven zou En toen hij 's avonds thuiskwam, had hij 't nog niet geweten.

Maar opeens had hij een besluit genomen en zoodra Marietje sliep, was hij opgestaan en had hij zijn jas aangetrokken. Verwonderd had Lena opgekeken, maar hij had haar gerustgesteld. Hij zou gauw terug zijn.

Op straat had hij er over nagedacht, wat hij zeggen zou, hoe hij beginnen zou — maar nu hij op de stoep stond, wist hij het nog niet. Toch was het goed, dat hij het deed. Aan iemand moest hij het vertellen; vóór dien tijd zou hij geen rust hebben.

Even later zat hij tegenover meneer Kanters. Nu moest hij vertellen, waarom hij kwam. Nu moest hij zeggen, wat daarbinnen woelde en hem verontrustte. Maar 't was moeilijk, veel moeilijker dan hij gedacht had. Van jezelf te gaan vertellen, dat je een dief bent geweest — dat valt niet mee. Zou hij 't eigenlijk wel doen?

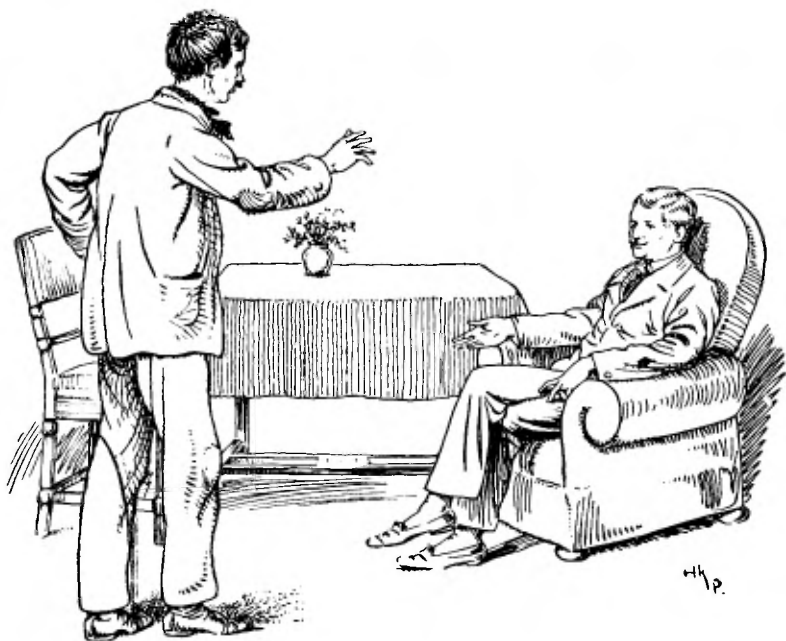
Meneer Kanters scheen iets te bemerken van zijn aarzeling en om hem meer op zijn gemak te brengen, begon hij vriendelijk te praten over gewone dingen. Hij informeerde naar zijn verdiensten en zei toen opeens: „O ja, Breemer, dat kan ik je nu meteen wel zeggen. Ik heb geprobeerd een betrekking voor je te vinden. 't Is wel moeilijk in dezen tijd en ik weet niet, of het aanstonds lukken zal, maar ik ken een ouden heer, die je misschien helpen wil. Je moest toch morgen eens naar hem toegaan. Het is meneer Van Helden, op de Keizersgracht”

Verschrikt sprong Breemer van zijn stoel op.

„Wat zegt u meneer Van Helden? Nee, ik dat kan ik niet ik” Zijn heele houding drukte

zulk een ontsteltenis uit, dat meneer Kanters meelij met hem kreeg.

„Kom, Breemer, ga zitten. Luister eens kalm naar me. Ik was onlangs bij meneer Van Helden en toen sprak ik met hem over jou”



„. . . . En toen hebt u natuurlijk gehoord, dat ik dat ik”

„Ik heb gehoord,” vervolgde meneer Kanters, „dat je vroeger al bij meneer Van Helden in dienst geweest bent, maar dat je”

„Gestolen hebt,” barstte Breemer uit met heesche stem, „ja, gestolen hebt, zeg het maar” Een rauwe snik wrong zich uit zijn keel. Zijn lichaam bonkte neer

op den stoel en in zijn oogen kwam een wilde blik als van een gejaagd dier

„Zèg het maar, dat ik een dief ben, zèg het maar”

Even schrok meneer Kanters op, maar dan beheerschte hij zich. Rustig en kalmeerend klonk zijn stem: „Nee, Breemer, dat zeg ik nièt, want daar weet ik niets van. Daar heeft meneer Van Helden met geen woord van gerept”

„En tòch is het zoo, toch is het zoo,” viel Breemer hem in de rede, „en u kan me gelooven of niet, maar het heeft me àl die jaren gepijnigd. Ik wou het vergeten en soms dacht ik, dat het me gelukt was, maar dan was het er weer opeens. 'k Heb er heele nachten wakker van gelegen, dat ik er niet van slapen kon, dat het angstzweet me uitbrak En nou nou was ik er juist voor hier naar toe gekomen ik moest het aan iemand vertellen”

Nu hoefde Breemer niet meer te zoeken naar woorden. Nu kwamen ze als vanzelf over zijn lippen en ze vormden een droevig verhaal, een verhaal van zonde en onrust, van wroeging en zelfverwijt — het verhaal van een verloren schaap

Maar het werd tegelijk een *heerlijk* verhaal: van den Goeden Herder, die Zijn schaap opzocht Want Breemer vertelde ook, hoe hij telkens weer herinnerd werd aan zijn jeugd, toen alles zoo wonderlijk rustig en veilig was bij vader en moeder thuis, toen zijn hart nog openstond voor den Heere Jezus. Die herinneringen waren den laatsten tijd àl sterker geworden, vooral sinds Marietje op de Zondagsschool ging en er thuis van vertelde

Geduldig luisterde meneer Kanters toe. O, er welde langzaam-aan in zijn hart een groote dankbaarheid op.

Dankbaarheid? Was er reden voor dankbaarheid?

Ja, want zijn oor luisterde scherp en zijn fijn gevoel bedroog hem niet: in die woorden klonk het besef van schuld tegenover God . . .

„Breemer, ik heb een heerlijke boodschap voor je. Weet je, wat de Heere zegt? . . . Wie zijn zonden belijdt en laat, dien zal barmhartigheid geschieden . . .”

„Ja, maar meneer, zou God nog wel omzien naar zulk een man als ik ben? Ik heb den weg immers wel geweten, maar ik wou hem niet gaan.”

„Och, Breemer, je hebt al het duidelijkste bewijs, dat de Heere wèl naar je omziet. Hij is bezig je tot Zich te trekken, door allerlei dingen. Maar pas nu op, dat je niet verder je tegen Hem verzet . . .”

Zoo sprak meneer Kanters voort en zijn woorden klonken opbeurend en bemoedigend. Het werd al meer licht in Breemers ziel. Het was, alsof die donkere, pijnigende gedachten al verder moesten terugwijken voor de stralen van dat wondere licht, voor de vergevende liefde van den Heere Jezus.

Nu zag hij niet langer slechts op zijn zwarte zonden, maar ook op Hem, die zóó lief zondaren had, dat Hij voor hen stierf aan het kruis. En in zijn hart rees een schuchter geloof op, een geloof, dat zich als met onzeker tastende, zoekende vingers vastklemde aan den Heiland . . .

't Is laat, als Breemer terugkeert — veel later, dan hij gedacht heeft.

Toch brandt er nog licht achter het versleten raamgordijn. Lena en Jakob zijn opgebleven. Ze zijn ongerust geworden, maar nu ze vaders gezicht zien, verwonderen ze zich.

Wat beteekent dat?

Wat beteekenen die blijde oogen en die tevreden trek om zijn mond? Zou hij goed nieuws hebben?

Breemer ziet hun vragenden blik. Even weifelt hij. Zou hij nu nog maar niets zeggen? Morgen liever? Zullen ze hem wel begrijpen?

Toch begint hij te spreken. Ze moeten hooren, hoe gelukkig hij is. Ze moeten het weten, dat hun vader van nu af aan den Heere wil dienen, dat hij daarin alleen zijn grootste geluk wil zoeken.

Hij zegt er iets van, in allen eenvoud, maar zijn oog glanst en er klinkt blijheid in zijn stem

XII

Veilig en geborgen

Een heldere voorjaarsochtend

Al loopt het pas tegen het einde van Maart, toch is de lucht zacht, als op een vroegen zomerdag. De menschen gaan vroolijk en blij hun weg en het is geen wonder, want de zon straalt ook zoo vriendelijk. Zij lacht de menschen toe, alsof ze zeggen wil: hier ben ik weer na den langen winternacht kom maar in mijn warmen schijn ik breng leven ik breng licht

En ze giet in milden overvloed haar glanzende stralen over de stad uit — over torens en daken — en ze probeert door te dringen tot in de nauwe straatjes en steegjes van de binnenstad.

Het lukt haar niet overal. Maar toch is er geen plekje, of de weerschiyn van het blijde voorjaarslicht brengt er een vriendelijker stemming.

Op het binnenplaatsje voor de woning van Breemer glimt geen enkele zonnestraal: dat gebeurt alleen in den zomer, als de zon hoog aan den hemel staat.

Toch tintelt ook hier voorjaarsvreugd.

Hoor, een meisjesstem neuriet een lieve melodie, soms midden in een regel afbrekend. Dan plast en plonst het water over de schoongeboende steentjes.

Lena is bezig het plaatsje te schrobben. Het krijgt

„een goede beurt”. Ze had het Zaterdagmiddag nog willen doen, maar ze had het te druk gehad, de jonge huishoudster. Daarom is ze er vandaag aan begonnen, zoodra Marietje naar school was. 't Is Maandag, en ze wil het werkje klaar hebben vóór meneer Kanters de huur komt halen.

Wat maakt haar zoo blij? Is het de heldere lentedag?

Ze zou het niet kunnen zeggen. *Alles* is zoo heerlijk! Zoo zonnig! En steeds weer komt dezelfde wijs in haar hoofd, de wijs van een psalmvers, dat ze gisteren gezongen hebben in de kerk. Ze heeft de melodie al een paar maal geneuried, maar nu zingt ze ook de woorden:

Zalig hij, die in dit leven
Jakobs God ter hulpe heeft!
Hij, die door den nood gedreven
Zich tot Hem om troost begeeft;
Die zijn hoop in 't hachlijkst lot
Vestigt op den Heer, zijn God.

Een echt mooi vers, vindt Lena.

„Wel meid, wat een gezang op den vroegen morgen,” klinkt de harde stem van buurvrouw-twee-hoog-achter. „Ben je zoo vroolijk?”

Ze heeft het raam opgeschoven en leunend op de ellebogen vult haar bovenlijf bijna de heele raamopening.

Lena weet zoo gauw niet, wat er op te antwoorden. 't Is ook niet noodig, want buurvrouw hoort liever zichzelf praten dan anderen. Ze gaat dan ook meteen door: „En wat heb ik gehoord? Gaan jullie verhuizen? Nou, kind, ik zeg vanmorgen nog tegen de juffrouw van den bakker — die stumpers hebben ook niet veel geluk gehad in dat krot. Ik zeg, je verliest nog een goeie klant

an ze — ze hebben nooit zooveel bij je gehaald als den laatsten tijd. Je vader heit nou zeker vast werk, niet? Ja, dat dacht ik wel. Nou, da's beter as dat gemier met die koperen prullen — neem me niet kwalijk, dat ik het zeg. En krijgen jullie nou een betere woning? Waar ga je naar toe?"

„Naar de Looiersgracht, buurvrouw. Een eerste verdieping, 't is boven een karrenverhuurderij."

„O, dan weet ik het al. 'k Heb er een zuster wonen, een eindje verderop. Jullie zalle je meubels d'r wel kenne bergen" Ze lacht om haar eigen scherts — een schelle lach . . .

Maar het hindert Lena niet. Ze denkt aan de tafel en de vier stoelen, die ze met vader gekocht heeft in een tweede-hands meubelzaak in de Huidenstraat. Of die er even fijn zullen staan! Ze laat buurvrouw maar lachen en als ze klaar is met boenen, gaat ze zingend de trap op.

Ze kijkt eens rond in het kleine, donkere kamertje.

Dat ze werkelijk gaan verhuizen!

't Is gewoon een wonder!

Dat had ze drie maanden geleden niet gedacht. O, wat was toen alles verdrietig, wat hadden ze een zorg gehad! Als er niet op een stille manier geholpen was, zouden ze het nooit hebben uitgehouden. Waar het vandaan gekomen was, wisten ze eigenlijk niet, maar dat meneer Kanters er de hand in had, was wel zeker.

Nu is het niet meer noodig. Ze hoeven nu geen ondersteuning meer te hebben, want vader heeft vast werk en Jakob ook.

Dien dag, toen vader thuiskwam met de boodschap, dat hij weer aangenomen was bij zijn vroegeren patroon, zal ze nooit vergeten. Ze waren er allemaal zenuwachtig

van, toen vader het vertelde. En vader zèlf — o, ze had het wel gezien, er stonden tranen in zijn oogen. En toen ze gingen eten had vader iets gedaan, wat nog wonderlijker was: hij had hardop gebeden en den Heere gedankt voor Zijn zegeningen. Ze waren er allen stil van geworden.

Vader had ook verteld, hoe het toegegaan was bij meneer Van Helden. Eerst scheen het, of het op niets zou uitloopen.

„Waarom ben je niet tien jaar geleden hier gekomen, toen ik het je vroeg?” had meneer Van Helden gezegd. Dat vader toèn niet gekomen was, dat zat hem nòg dwars en daarom deed hij eerst ook erg boos. Vader had gezegd, dat het hem erg speet en ten laatste kreeg meneer Van Helden toch medelijden met hem.

„Breemer,” zei hij, „je mag van geluk spreken, dat je zooveel advocaten hebt. Ja, kijk daar maar niet zoo vreemd van op! Wist je wel, dat je drie advocaten hebt? Dat zijn meneer Kanters, mijn vrouw en mijn kleindochtertje. Ze hebben me om 't hardst gevraagd, of ik je weer in 't werk wou nemen. En om van den last af te zijn, zal ik het dan maar doen. Ik verwacht je dus Maandag. Meld je maar aan bij de fabriek, mijn zoon weet er al alles van.”

Sinds dien tijd was het geluk teruggekeerd in de woning van Breemer — of neen, eigenlijk was er zùlk een geluk nog nooit geweest.

Nu hoefde Lena 's nachts niet meer wakker te liggen, haar hoofd vol zorg. Nu bracht vader geregeld zijn weekloon thuis en konden ze langzaam-aan wat kleeren koopen. Als nu moeder nog leefde, wat zou het dan alles heerlijk zijn.

Marietje was heelemaal opgeknaapt en ging geregeld naar school. Ze had haar gezonde kleur weer terug en evenmin als vroeger stond haar mond een oogenblik stil.

En Jakob — dat was een verschil met voorheen! Hij deed lang niet zoo onverschillig meer. Gelukkig had hij een voorwaardelijke straf gekregen met een proeftijd van een jaar. O, wat was hij daar blij om geweest. En hij, de groote jongen, had gehuild, toen de rechter hem vermaande, in het vervolg op te passen en te zorgen, dat hij zijn vader niet weer zulk een verdriet aandeed.

Na dien tijd was hij veel stiller dan vroeger, maar lang niet zoo onvriendelijk meer. Hij had ook weer een betrekking: expeditie-jongen in een groot manufacturen-magazijn. 't Betaalde wel niet veel, maar het was ook een slechte tijd. Wat kon je anders krijgen?

Aan al die dingen denkt Lena, terwijl ze ijverig bezig is. Ze heeft een pak tevoorschijn gehaald en zit nu voor het raam te naaien. Het zijn een paar stukken goedkoopse vitrage voor de nieuwe woning. Dat is het eerste, wat je noodig hebt, vond ze: een paar heldere gordijnen, en vader had haar gelijk gegeven.

Kijk, daar is meneer Kanters al.

Ze legt vlug de gordijntjes neer en staat op, om de huur naar beneden te brengen. Maar meneer Kanters is al bijna boven en stapt nu het kamertje binnen.

„Zoo, Lena! De laatste keer op deze woning, hè? Ben je niet blij?”

„Ja, meneer, en òf! Maar 't is toch wel leuk, dat u op de nieuwe woning óók de huur komt halen.”

Ze durft nu wel te praten. Ze kent meneer Kanters nu ook zoo goed.

„Weet je nog, dat je zoo van me schrok, toen ik hier voor 't eerst kwam?”

Nou, òf ze het wist. Wat had ze een angst gehad! Maar het was niet noodig geweest, bang voor hem te zijn, dat had ze duidelijk onder-vonden. Wat zou er toch van hun gezin terechtgekomen zijn zonder hem. Dat zeggt ze ook, terwijl ze hem dankbaar aanziet.

Maar meneer Kan-
ters wijst allen dank af.

„Nee, kind, mij behoef je niet te be-danken. Ik deed alleen, wat ik doen moest. Maar ik ben blij, dat jullie met elkander den Heere er voor danken. Dat is mijn grootste vreugde.”

„Meneer, als vader belijdenis gedaan heeft, mogen wij dan ook op de catechisatie?”

„Wel, natuurlijk, kind, dat mag je nu al wel. Gaat Jakob ook?”

„Ja, ziet u, vader heeft het gisteren tegen ons gezegd, maar Jakob zei, dat hij niet wou, omdat hij tusschen andere jongens inkomt, die het allemaal veel beter weten. Hij is bang, dat ze hem zullen uitlachen, omdat hij er niets van weet.”

„Kom, laat hij maar niet bang zijn, hoor. De knap-
heid van die andere jongens zal hem nog tegenvallen.



En jullie hoeven niet alles te wéten, je komt er, om te leeren. Zeg hem dat maar. Nou, tot volgende week dan, hopen we, op de nieuwe woning."

Zaterdag!

De dag van de verhuizing!

Lena was den heelen dag al opgewonden bezigge-weest en Marietje had 's middags meegeholpen, de stemming nog een beetje nerveuzer te maken.

Och, het was heusch niet zoo'n groote verhuizing. Er hoefde niet eens een kruier aan te pas te komen. Vader zou 's avonds, als het donker was, een hand-wagen huren en hij en Jakob zouden het boeltje over-brengen. Maar toch had Lena het nog bedrijvig gehad. Ze had allerlei kleine dingen zorgvuldig ingepakt, voor het breken. En toen ze gereed stond, om met Marietje vast naar de nieuwe woning te gaan, was ze er zenuw-achtig van.

Niet alleen van de drukte.

Ook, omdat ze afscheid moest nemen van het kleine, donkere woninkje. Zeker, het wás een „krot", zooals buurvrouw het uitdrukte. Maar nu ze er vandaan ging, bleek ze er toch nog aan gehecht. Hier hadden ze ge-woond, toen moeder nog leefde. Dáár, in dat hoekje, had moeder vaak gezeten, daar bij het raam, in de schemering, bij het schijnsel van het theelichtje. Toen was het toch wel gezellig geweest, zoo veilig bij moeder thuis.

Nu moest zij moeders plaats innemen, vooral voor Marietje, had meneer Kanters eens tegen haar gezegd. Zou zij het op de nieuwe woning net zoo gezellig kunnen maken, als moeder het gedaan had op de oude? Ze hoopte van wel. Ze wou er tenminste erg haar best voor doen.

„Kom dan, Lena, kom dan,” riep Marietje onderaan de trap.

„Ja, ik kom.” Voor 't laatst keek ze rond in het kamertje, voor 't laatst daalde ze de steile trap af, stak ze het binnenplaatsje over, liep ze het donkere gangetje door. Een paar buurvrouwen zeiden haar gedag, wenschten haar „het beste”.

En toen — toen wist ze, dat er iets voorbij was, voor altijd

In het oude huisje lieten ze veel achter: veel verdriet, veel zorg, een leven van ontbering en armoede.

Wat zouden ze vinden op de nieuwe woning?

Lena kon het niet zeggen, maar toch durfde ze de toekomst onbevreesd tegemoet te gaan, want één ding wist ze heel zeker: wáár ze ook heengingen, de Heere God ging met hen mede. Dat gaf zoo'n veilig gevoel, dat ze vroeger niet kenden. Vroeger wisten ze er niet van, maar nu zongen ze het wel met elkander:

Wie maar den goeden God laat zorgen,
En op Hem hoopt in 't bangst gevaar,
Is bij Hem veilig en geborgen

XIII

Schapen van den Goeden Herder

„Vader, wat beteekent dat, als je belijdenis doet?” vroeg Marietje.

't Was op een zomer-Zondag.

Ze zaten met z'n vieren bij elkaar. De ramen stonden wijd open. Hoe meer frissche lucht er in kwam, hoe beter. Gelukkig scheen de zon niet meer op den voor-kant. Nu kregen ze wat koelte.

Door de open ramen keken ze zóó in het groen. Voor hun woning stond juist een boom en Marietje had zich een tijdlang vermaakt met het kijken naar de musschen, die wegscholen tusschen de groene bladeren, zóó, dat je ze bijna niet meer zien kon. Ze zochten zeker ook de schaduw op, dacht ze.

Toen, opeens, had ze weer gedacht aan wat er vanmorgen gebeurd was. Ze waren met z'n allen naar de kerk geweest, zooals ze tegenwoordig altijd deden. Daar was niets bijzonders aan. Maar het vreemde kwam, toen ze de kerk binnengingen. Toen was vader niet met hen meegegaan naar de gaanderij, zooals anders, maar hij had van den koster een plaats gekregen in de voorste bank, vlak voor den preekstoel.

Lena had haar ingelicht: „Vader doet vanmorgen belijdenis”. Natuurlijk had ze willen weten, wat dat beteekende en Lena had gezegd: „nu wordt vader weer

lid van de kerk". Dat had ze beter begrepen en ze had den heelen morgen in spanning gezeten, hoe dat gaan zou. Ze had lang moeten wachten. De dominee zei al „Amen" en nòg was er niets gebeurd. Maar toèn begòn het juist.

Vader moest opstaan en alle menschen keken naar hem. Dat had Marietje wel een beetje akelig gevonden, ze werd er zelf verlegen van. En daarop ging de dominee aan vader een paar vragen doen, waarvan ze niets begrijpen kon. Vader moest er op antwoorden en in de stilte klonk duidelijk vaders stem: „Ja"

Daaraan dacht ze nu weer terug.

Eigenlijk begreep ze toch nog niet goed, wat er vanmorgen gebeurd was. Ze had niets aan vader willen vragen. Vader was zoo stil geweest na kerktijd en bovendien was ze gauw naar de Zondagsschool gegaan. Maar nu, nu vader zoo gezellig naast haar zit en met zijn hand liefkoozend over haar hoofdje strijkt — nu durft ze er wel over te beginnen.

„Vader, hoor u 'es."

„Ja kindje, wat is er?"

„Vader, wat beteekent dat, als je belijdenis doet?"

Breemer wacht even voor hij antwoordt. Hoe zal hij het zijn kleine meid duidelijk maken? Daar glijdt zijn blik over de mooie plaat, die ze van meneer Kanters kregen, toen ze hun nieuwe woning betrokken. Het was de plaat, die Lena en Marietje in de Kalverstraat hadden zien hangen, die ze zoo mooi gevonden hadden. En opeens weet Breemer, hoe hij het zeggen zal.

„Wel, Rietje, heb je gehoord over welken tekst de dominee vanmorgen gepreekt heeft?"

„O, jawel vader, dat hebben we nog meegelezen in het bijbeltje, hè Lena?"

„Moet je luisteren, dan zal vader het nog eens zeggen: Want gij waart als dwalende schapen, maar gij zijt nu bekeerd tot den Herder en Opziener uwer zielen. Kijk, Rietje, dat is nu met vader ook gebeurd.

Zie je wel dat schaap staan, op de plaat van meneer Kanters? Dat schaap wou niet bij de kudde blijven, het is weggelopen, ver van de andere schapen af en ver van den herder af. Het wou zijn eigen weg gaan.

En wat is er van dat onwillige schaap geworden? Kijk eens, het heeft zich vastgewoeld in de struiken. Al zou het nu terug willen, dan zou het niet eens kunnen. De scherpe dorens haken in zijn vacht — ze houden het heelemaal gevangen. Hoe moet het nu, als het nacht wordt? Als het donker wordt en koud? Als misschien de wilde dieren komen?

Het geeft niets, of het schaap al onrustig is en angstig blaaf. Dààrdoor komt het niet bij de kudde terug. Het kan zichzelf niet losmaken

Maar wat het schaap zèlf niet kan, dat kan wèl de herder. De herder houdt o, zooveel van het schaap, ook al is het van hem weggelopen. Hij heeft het toch nog lief. En daarom gaat hij het zoeken, overal, net zoolang tot hij het vindt.

Wat doet hij dan?

Dan maakt hij het voorzichtig los uit de stekelige takken, dan neemt hij het in zijn sterke armen, dan draagt hij het over het donkere pad terug naar den veiligen, warmen stal”

Even zwijgt Breemer. Dan gaat hij met bewogen stem voort: „Zoo is het nu ook met vader gegaan, Rietje. Vader was net als dat domme, ongehoorzame schaap. Vader was ook heelemaal afgedwaald en het leek eerst wel, of de Goede Herder niet meer naar hem

omzag. Maar al die lange jaren, dat vader zijn eigen weg ging en zich niet aan God stoorde — al die lange jaren heeft de Heere Jezus naar hem uitgezien en nu, Rietje, nù is Hij gekomen Hij heeft vader opgezocht op den dwaalweg van de zonde en hem weer gebracht op den rechten weg

Begrijp je nu, waarom vader vanmorgen in de kerk „ja” gezegd heeft? Vader heeft gezegd: ja — ik heb den Heere Jezus lief ja — ik wil voortaan den Goeden Herder volgen”

’t Blijft een oogenblik heel stil in de kamer.

Lena en Jakob zijn onder den indruk van vaders woorden, maar ze zeggen niets. ’t Is zoo vreemd om over die dingen te praten. Toch, als Marietje vraagt: „Vader, zijn wij óók een schaapje van den Goeden Herder?” zijn ze benieuwd naar vaders antwoord, al doen ze ook, alsof er op straat iets bijzonders te zien is, waarvoor ze al hun aandacht noodig hebben.

En dat antwoord stelt hen niet teleur.

Het doet een oogenblik diep in hun hart een vreemde, heerlijke vreugde oprijzen.

„Als we den Heiland er om bidden, wil Hij ons tot schapen van Zijn kudde maken. Hij wil óók de Goede Herder zijn voor Rietje en voor Jakob en voor Lena”

INHOUD

	Blz.
I Dreigende zorgen	5
II Nieuw verdriet	14
III Langs de straat	24
IV Verdoolde schapen	32
V Zonder Herder?	46
VI Al zwaarder leed	53
VII Op Zondagsschool	60
VIII Herinneringen	68
IX De stem van den Goeden Herder	75
X Dolensmoede	86
XI Gevonden	102
XII Veilig en geborgen	114
XIII Schapen van den Goeden Herder . . .	122